...ЛЬТЕР УЛЬБРИХТ УРААЛАЙ МАШИНА БҮТЭЭГШЭДТЭ АЙЛШАЛБА

СОВЕТСКО-ГЕРМАНСКА ХАНИ БАРИСААНАЙ ЕХЭ МИТИНГ

МОСКВА. Германиин социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев хоёрой хоорондо Кремльдэ хөөрэлдөөн болобо. Зураг дээрэ: хөөрэлдөөнэй үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СВЕРДЛОВСК, июниин 1. **(ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд).** Хүндэтэ айлшадаа — СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихтые hамгантайнь, тэдээнтэй хамта ерэлсэhэн Германиин Демократическа Республикын партийна гүрэнэй элитэ ажал ябуулагшадые Свердловскын ажалшад хани халуунаар, аха дүүгэй ёhоор угтаба. Мүнөөдэр алдарта Уралмашзаводой олон мянганай коллектив баяртайгаар тэдэниие угтан уулзаа.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. П. Кириленко hамгантаяа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, Советскэ Союзhаа ГДР-тэ байдаг элшэн сайд П. А. Абрасимов, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша Б. П. Мирошниченко, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн И. И. Ильичев, областиин ба городой партийна, совет эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд немец ханинартай хамта заводто ерэлсээ.

Заводой директор П. Р. Малофеев айлшадые халуунаар амаршалба.

Эдэ айлшад ороной индустриальна гиганттай танилсахадаа Ураалай гайхамшаг машинануудай түхеэрэлгын бэлэдхэгдэдэг кузнечна цехhээ эхилбэ.

Нүхэр Вальтер Ульбрихт Ураалай суута мастернуудай гарые шангаар барижа, хэдэг ажалыень hонирхон хараба. Цехэй начальник П. Г. Левандовский хүдэлмэришэдэй үмэнэhөө хүндэтэ айлшадтаа бэлэг болгон, ууралаар хүдэлдэг томо балтын макет барюулаа. Айлшад мүн прессэй, экскаваторай, механо-хабсаргалгын цехүүдтэ орожо үзөө, шэнэ гиганттай—гагнамал конструкцинуудай пролетдой танилсаа. Энэ цехые хоёрдохи Уралмаш гэжэ эндэхид нэрлэдэг юм.

Цехүүдые хараhанай hүүлээр талмай дээрэ олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг болобо.

Суутай хүдэлмэришэн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. И. Крамцов, инженер-конструктор С. И. Борисова залуу инженер Олег Самсонов гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ. Тиихэдээ Уралмашзаводойхид Германиин Демократическа Республикын машина бүтээгшэд хоёрой хоорондо улам батажажа байгаа хани барисаан тухай, манай партинуудай адли хараа бодолтой байhан тухай, коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе бүрин нягта жагсаалтай болгохын түлөө тэмсэлдэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ хамтын оролдолго хүсэлэлгын гаргагдажа байhан тухай хэлэбэд.

Тэдэнэй удаа партиин Свердловско промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь К. К. Николаев суглаpагшадта хандан, үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **А. П. Кириленко** митингдэ хабаадагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ. ГДР-hээ ерэhэн

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

ҮХИБҮҮД—МАНАЙ ...РЭЭДҮЙН ХАЛААН

...бүүдые коммунис үзэл бо...гоор хүмүүжүүлгэ—бүхы ...бүхы партиин хэрэг мүн. ...удалые иимэ ехэ удха ша... дээрэ тоолохо ябадал ма...ондо коммунизм байгуул... зорилгоhоо эшэ үндэhэтэй ...инь мэдээжэ ааб даа. ...тиимэhээ үхибүүдые, ма...уу үеын хүнүүдые комму...ществодо ажаhуухаар бэ..., хүмүүжүүлхэ хүдэлмэ...аша үрэ ехэтэйгээр ябуулха ...hургуулиин, түрэлхидэй, ...бүхы эмхинүүдэй үмэнэ ...хэзээнэйхиhээ хурсаар та...хай.

...зорилгые дүүргэлтэ болгон ..., республикын hургуули... партийна, советскэ, ажахын ...удай туhаламжаар нилээд ...умэ хээ. Ажабайдалтай hур...н холбоо барисаа бэхижүүл...дай Хуулиин гараhанhаа ...нхи үе соо республика до... 200454 hурагшадай hуу... hургуулиин 110 шэнэ бай...уд баригдажа, ашаглалгада ... Мүн коммунис байгуулал...одото ажал хэрэгтэй hургуу... холбоо барисаан бэхижээ, ...ы удхатай, олон янзын, нү...хэтэй болоо. Шэнэ түхэлэй ...нат hургуулинууд hунааг... үдэртэй hургуулинууд бо... бүлэгүүд байгуулагдаа, ... ба ажалhаа таhараа...раха hуралсал үргэнөөр ...эгдээ, тэрэшэлэн hуралсал ...үүлгэ хоёр обществодо ...hатай ажалтай нягта хол...оор ябуулагдана. hураг... үшөө hургуулиин наhан... ажалда дуршүүлхэ гээшэ ...улинуудай шухала хэрэгүү...гэн болонхой.

...хэдэ зарим аймагууд, hур...нууд энэ талаар бүришье ...жалта туйлаа. Улаан-Үдын ..., 29-хи, Хориин, Хэжэнгын, ...й дунда hургуулинуудай ...ад hуралсалайнгаа, хүмүү...болбосоролой талаар hайн ... харуулна. Эдэ hургуули... хэшээл оролдолгын аша ...урсагдаhан hургуулинуудай ...ар түрэлхидтэй, ниитын ...үүдтэй, ажалшадай коллек...тэй нягта барисаатайгаар ...эг hайн заншалтай боложо, ...адай дунда хүмүүжүүлгын ...янзын хүдэлмэри ябуулна. ...адай коллективүүдэй зүг... hургуулинхидые шефтээ ..., наhаа гүйсөөгүй үхибүү...нда хүдэлхэ тусхай комис...ибүүдэй комната, пионер...й штабууд, клубуудай, куль...байшангуудай дэргэдэ бай...даhан үхибүүдэй сектор...ехэ мэтэ hайн дураараа хү... шэнэ эмхинүүд, тэрэшэлэн ...нүүдэй, түрэлхидэй сове... партийна, комсомолой, ...юзай организацинууд ма...луу үетэниие хүмүүжүү...болбосоруулгада бүхы хүсэ ...а зорюулна.

... эмхинүүдэй ябуулдаг хү...и ехэ hонирхолтой, ажабай..., ажал хэрэгтэй сэхэ хол... hурагшад түрэл предпри...аа, колхоз болон совхозойн...а нүхэдэйнгөө дайшалхы ...ай, баатар ажалтай танилсана. Ажалша хүнэй омог баярые мүнөөнhөө ойлгожо абана, ахамад нүхэдөө, мүн бэе бэеэ хүндэлжэ hурана, Эхэ орондоо, түрэл партидаа үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлэгдэнэ.

Манай залуу үеын хүнүүдые коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлгэ иигэжэ бүгэдэ ниитын хэрэг болоходоол амжалта ехэтэй байхань дамжаггүй. Тиихэдээл hуралсал хүмүүжүүлгэ хоёрой хоорондохи таhалдал түргөөр усадхагдаха байна. Зүгөөр дурсагдаhан энэ дутагдал зарим hургуулинуудай муу хүдэлмэриин гол шалтагаан болоно гээшэ. Юуб гэхэдэ, hуралсалай хэрэг hайнаар табигдаhан байбашье, олон hургуулинуудта ажалда дуршүүлхэ ябадал, бэе махабадай, абари зангай, уран hайханай талаар хүмүүжүүлгэ бирагүй зандаал байна. Энээнhээнь боложо, үхибүүдэй зүгhөө журам эбдэхэ, гэм хэхэшье ушар үзэгдэдэг.

Теэд эндэ гансашье hургуулинууд зэмэтэй бэшэ. Нилээд ехэ зэмыень түрэлхид, ниитын эмхинүүд бэе дээрээ даажа абаха болоно. Хэшээлэй hүүлээр үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие гол түлэб түрэлхид, ниитын эмхинүүд эрхилхэ уялгатай. Теэд энэ хүдэлмэри илангаяа хүдөө нютагуудта ахир тулюураар ябуулагдана. Хяагтын, Зэдын, Баргажанай болон бусад зарим аймагуудта бүгэдэ ниитын hуралсалда үшөөл олон үхибүүдэй хабаадуулагдаагүй, зарим эхин hургуулинуудай болон 5—6-хи классуудай олон hурагшадай муугаар hурадагай шалтагаан энэ болоно.

Хэшээлэйнь hүүлээр үхибүүдэй дунда аша үрэ ехэтэй элдэб янзын хүдэлмэри ябуулха баян дүй дуршэлэй байгаашье hаань, тэрэ муугаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Илангаяа городой ниитын эмхинүүдэй баян дуршалые хүдөөгэй hургуулинуудта дамжуулха тушаа арадай гэгээрэлэй органууд, хүдөөгэй hургуулинууд, партийна, советскэ органууд оролдолгоёо хүсэд гарганагүй.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дутагдалнуудые түргөөр усадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые хараалжа, тэдэниие бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулха шухала. Иимэ зорилгоор ойрын сагта республикымнай багшанарай V-хи съезд нээгдэхэнь. Энэ ехэ хуралдаанда багшанарhаа гадна, олониитын түлөөлэгшэд, түрэлхид үргэнөөр хабаадажа, манай залуу үеын хүнүүдые хүмүүжүүлхэ асуудалнуудые бүхы талаhаань зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой хэмжээнүүдые хараалха юм.

Мүнөө эхин hургуулиин hурагшанар зунайнгаа амаралтада гараба. Иигээд ахамад классуудайхид табигдахань. Энэ үедэ үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие илангаяа эдэбхитэй болгохо, hуралсалай шэнэ жэлдэ эрхим бэлэдхэл эмхидхэхэ эрилтэ табигдана.

Коммунизмын үедэ ажаhууха хүнүүдые—манай ерээдүйн халааниие хүмүүжүүлхэ хэрэг хэзээ бүхэндэ бүгэдын халуун анхаралда байха зэргэтэй.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 130 (10498) | 1964 оной июниин 3, среда | Сэн 2 мүнгэн

ПААР ХАХАЛАЛГА, ШЭНЭ, ЗАЛУУГ ГАЗАР ЭЛДҮҮРИЛГЭ —МҮНӨӨДЭРЭЙ ГОЛ ЗОРИЛГОНУУДАЙ НЭГЭН

„ХАТАН" ХАРЮУТАЙЛ БАЙХА

Үглөөнэй улаан наранай уула хадын оройгоор бултайгаад, алтан туяагаа үргэн талаар сасажа, хөөрэхэн жаахан жэргэмэл шубуунай агшэг аялгаяа зэдэлүүлэн байха үсэр Тимофей Ахмадчин трактораараа таряалан дээрэ үни гаранхай хүдэлжэ байба.

Улаабтар шэрэтэй «Беларусь» трактор хойноо кукурузын сеялкэ шагтагаланхай, түмэр утаhа дамжан урагшаа түргэнөөр дабшана. Нэгэ хэды ябаад, Тимофей тракторайнгаа жолоо нүхэртөө үгэжэ, өөрөө сеялкын хойноhоо шоройень малтажа үзэнэ, үрэhэн хэр зүб квадрат гаргагдан таригдааб гэжэ хэмжэнэ, шалгана.

— Яhала, хайшаашье сэхэ, тэгшэ квадрат гараа хэбэртэй. hайнаар тарижа, зүб квадрат гаргажа шадаал hаа, ургасаяа буртаг үбhэнhөө хамгаалха, зурууд хоорондохиинь элдүүрилхэ аргатай болохобди,— гэжэ нүхэр Ахмадчин хэлэнэ.

Байгша ондо тэрэнэй даадаг оньhожоруулагдаhан звеногойхид 130 гектарта кукуруза тарижа, hайнаар ургуулаад, га бүриhөө 350 центнерhээ доошо бэшэ ногоон намаа набша абажа, силос дараха зорилготой юм. Тэдэнэр үбэлдөө, хабартаа таряалан дээрээ 2 мянга гаран тонно хуушан наг шэбхэ гаргажа, жэгдэ hайнаар тараагаа. Мүн үрэhөө тарихадаа тэрээнтээ нэгэ доро гектарай 40 гаран килограмм гранулированна суперфосфат оруулна. Гадна ургасынгаа зурууд хоорондохиие элдүүрилхэдээ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулхаар олохон центнер аммиагай селитрэ абажа хадагаланхай.

Таряаламнай гол түлэб уhалагдадаггүй добо газарта аад, тэрэнэйнгээ шииг нойтые хатаахагүй, зүбөөр барихын тула ехэ оролдонобди. Тиигэжэ газараа hүниндөө хахалаад, үдэрынь таринабди. Бүхы 130 гектар таряалангаа табан үдэр соо тарижа дүүргэхэмнай,— гэжэ звеное даагша хөөрэнэ.

Нүхэр Ахмадчин өөрөө ехэ ажалша бэрхэ хүн юм. Тэрэ үбэлдөө кукурузынгаа газарта модон хаалтануудые олоор табижа, саhа hайса тогтоогоод, тэрэнэйнгээ hайрам нэгэшье алдангүй барижа абаа. Мүн энэ оньhожоруулагдаhан звеногойхидто үшөө 40 гектар хартаабхын газар даалгагданхай. Мүнөө тэрэнээ баhал hайнаар квадрат гарган тарижа дүүргээ.

Звеногойхид хэрбээ нёдондо гектар бүриhөө оройдоол 100 центнер кукурузын ногоо ургуулhан hаа, мүнөө жэлдэ ажалдаа шэнэ түрүү арга хэрэглэн, газараа hайнаар утэгжүүлжэ, үнэн зүрхэнhөө оролдоhоной ашаар үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 3 дахин ехэ ургаса абахань лабтай.

Л. ЛУГОВСКИЙ

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Забайкалец» колхоз.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ОРОЙТУУЛЖА ОГТО БОЛОХОГҮЙ

Республикымнай колхоз, совхозууд барандаа шахуу эртэ таригдадаг орооhото болон бобово ургамалнуудай тарилгые хаhа саг сооль, агротехническэ эгээл таарамжатай зохид болзорто дүүргэнтэбэ. Эгээ мүнөө пропашной ургамалнууд, илангаяа саахарай свёкло, хартаабха, кукуруза таригдажа байна. Пропашной ургамалнуудые ургуулха оньhожоруулагдамал түрүү олохон звенонуудтай тарилга хэхэ уялгаяа дүүргэнхэй.

Улаан-Үдын управлениин Онохойн совхозой кукурузашад нүхэд А. Белых, Г. Габдулин, хартаабхашан А. Мильгунова, Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Саяанай совхозой кукурузашад Б-Ж. Аюшеев, А. Томилов, Д. Ухеев, Бэшүүрэй XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой свёклошон Е. Павлов болон бусад олон нүхэд түсэбтэ тарилгаяа дүүргээд байна.

Тиигээдшье иимэ ургамалнуудай тарилгые шамдажа дүүргээшьегүйдэ аргагүй болоо. hайн саг, агротехническэ эрхим болзор барагдахаяа байна бшуу. Гэбэшье саахарай свёкло (фабрична болон малай тэжээлдэ) тариха түсэб июниин 1-нэй байдалаар республика доторнай 55 процент дүүргэгдээд байна. Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд 500 гектарта фабрична саахарай свёкло тариха байhан аад, миил 115 гектар болгоо. Кабанскынхид баhал гээгдэжэ ябана. Малай тэжээлдэ хэрэглэхээр саахарай свёкло тариха түсэб Хяагтын управлениин колхоз, совхозууд оройдоо 17 процент, баргажанайхид 28 процент дүүргэнхэй, бусадые хойшонь татажа байна.

Кукуруза тариха hайн саг баhал үнгэрүүтэй байна. Элдэб шалтагааншье дурдаха саг дүүрээ ха юм даа. Тиигэбэшье түрүүшүүлэй хажуугаар шэргүүсэлдээшэн, аали нобшоор ажал хүдэлмэреэ эмхидхээшэн бии байна.

Кукурузын амта hайса таниhан, үндэр баян ургаса абаха шадабаритай болоhон кукурузашадаар олон Хяагтын управлени мүнөө жэлдэ 12650 гектарта полиин «хатаниие» тариха уялгатай аад, харин тэдэнэр миил 27 процент түсэбөө дүүргээд байна. Республикымнай эгээл урда захын эндэхи нютагууд бусад аймагуудта орходоо онсо дулаан уларилтай байхадань иигэжэ кукуруза тарилгые удааруулжа байhаниинь гайхалтай.

Баргажанай колхозууд болон совхозууд, кабанскынхид баhал ехээр хожомдожо байhан үетэй. Жэшээнь, Кабанскын ажахынууд бухыдөө 1500 гектарта кукуруза hуулгаха түсэбтэй аад, тэрэнээ дууhажа ядашанхай, миил 23 процент түсэбөө дүүргэнхэй.

Хартаабха тарилга нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, hураггүй ехэ дайдада hуулгагдаа, олохон управленинүүд энэ ургамалай тарилгые бүри үглөө мүнөө дүүргэхэнь. Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Яруунын управленинүүдэй ажахынууд хартаабха тарилгые хаhа саг сооль, шанартайгааршье тариба гээшэ.

Харин хяагтаархин, хорёорхин республикаяа хойшонь татана. Хартаабха тарилга дээрэ саг эртэ, хүйтэн гэхэ мэтын шалтаг бариха юумэнь үгы. Гэбэшье Хориин совхозууд оройдоо 270 гектар хартаабха тариха түсэбтэй юм. Тэрээнhээ 134 гектартань hуулганхай. «184 гектар болгохобди, бэшэ хартаабха hуулгахагүйбди, түсэбнай бага болгогдоо» гэжэ эндэхи тушаалтад хөөрэдэг юм. Гайхамаар харюу бшуу.

Кукуруза, хартаабха, саахарай свёкло тариха саг үнгэржэ байна. Эдэ үнэтэ ургамалнуудай тарилгые нэгэшье үдэрөөр удааруулжа огто болохогүй.

Республикын колхоз, совхозуудта паар хахалалгын шэнэ болон залууг газар элдүүрилгын ябаса тухай

1964 оной июниин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Управленинүүд, аймаг	Паар хахалалга	Шэнэ, залууг газар элдүүрилгэ
Улаан-Үдын	39	1
Зэдын	30	6
Хориин	24	2
Мухар-Шэбэрэй	19	10
Хяагтын	18	4
Кабанскын	12	0,3
Баргажанай	11	1
Түнхэнэй	9	4
Яруунын	9	0,3
Баунтын	—	12

Москвahаа мэдээсэнэ

А. И. Микоян Британиин хүдөө ажахын выставкэдэ орожо хараба

МОСКВА, июниин 1. (ТАСС-ай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Британиин хүдөө ажахын выставкэдэ ошожо хараа. СССР-эй хүдөө ажахын министр И. П. Воловченко, Бүхэсоюзна торгоро палатын президиумэй түрүүлэгшэ М. В. Нестерев болон бусад выставкэ харахаяа ерэлсээ.

Великобританиhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд, сэр Хэмфри Тревельян, выставкын генеральна директор Ф. Эпплярд, выставкын комитедэй гэшүүн Р. Стернберг айлшадые угтан абаа.

А. И. Микоян выставкэ дээрэ харуулагдаhан стенд, машина болон бусад экспонадуудые хараба.

Консульствонууд тухай хэлсээн СССР США хоёрой хоорондо баталагдаба

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Америкын Холбоото Штадуудhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Фой Д. Колер гэгшэд өөпэдынгөө правительствануудай даалгабаряар консульствонууд тухай СССР США хоёрой хэлсээндэ июниин 1-дэ Москвада гараа табиба.

Тус хэлсээн совет-американска консульско харилсаа гуримшуулха ёhотой юм. Энэ хэлсээн консульско зургаануудые нээхэ, консульствын хүдэлмэрилэгшэдые томилхо, консулнуудай уялга, эрхыень тодорхойлхо гурим хараална.

Совет болон гадаадын хэблэлэй олон түлөөлэгшэд хэлсээндэ гар табиха ёhололдо байлсаа.

А. А. Громыко болон Фой Д. Колер хэлсээ баталhанайнгаа hүүлдэ тобшо үгэнүүдые хэлээ.

Эндэ хэлсээн баталагдажа, СССР США хоёрой хоорондохи харилсаае hайжаруулха хэрэгтэ зохисотой алхам хэгдээ гээд А. А. Громыко тэмдэглэбэ. Манай оронуудай хоорондохи харилсаан манай арадуудай, дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгэй аша туhада саашадаашье хүгжэхэ гэжэ найдажа байhанаа тэрэ мэдүүлбэ.

СССР США хоёрой хоорондохи консульство тушаа баталагдаhан хэлсээн гайхамшагта ушарал болоно гээд элшэн сайд Фой Д. Колер тэмдэглээ. (ТАСС).

Совет айлшад—Югославида

БЕЛГРАД, июниин 1. (ТАСС). СССР-эй Оборонын министр маршал Р. Я. Малиновский түрүүтэй совет сэрэгэй делегаци Кран городой «Искра» гэжэ завод ерэжэ хараба.

Заводой генеральна директор Душан Хорьяк совет айлшадые предприятитай танилсуулжа, заводой саашанхи хүгжэлтэ тухай хөөрэжэ үгөө.

Совет сэрэгэй делегаци Словениин үзэсхэлэн hайхан район болохо Бохиньска Бела гэжэ газарта ерээ.

Удаань делегациин гэшүүд Югославиин арадай армиин сэрэгшэдэй сэрэгэй hургуули гаража байхыень харабад.

Лев Обориндо, Николай Гриценкодэ СССР-эй арадай артист гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум совет искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байhанайнь түлөө пианист Лев Николаевич **Обориндо**, Евг. Вахтанговай нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ театрай артист Николай Олимпиевич **Гриценкодэ СССР-эй арадай артист** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгоо. (ТАСС).

Энэ зураг дээрэ Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой (Мухар-Шэбэр) hаалишад Антонида Собенникова, Александра Иванова, Анна Конова, Мария Осоднна, Анна Шубина, Лидия Дульянинова гэгшэд hү hаалгаар ганса совхоз соогоо суурхана бэшэ, харин республика соо мэдээжэ болонхой. Эдэнэр мүнөө зунай байрада ерээд үнеэн бүриhөө 8—9 литр хүрэтэр hү hаана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствэдэ

...үдэриин, Тооиин совхозуудай, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой үхэр адуулагшадай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ тухай

...үедэ залуу үхэрые бэлшээн адуулхадаа ...үхэндэ гүүртынгээ бүхы малай толгой ...шэгнүүрые килограмм килограммаар нэ...Хүдэриин совхозой түрүү адуулагшад нү... Ломоносов, С. С. Гуляев, Ториин совхо... Харпушкеев, С. Заварзин, Л. Павлов, ...үйлэдбэриин управлениин Ранжуровай ...э колхозой — И. Аносов гэгшэдэй дүй ...е харуулhан «Правда Бурятии», «Буря... газетэнүүдэй 1964 оной майн 29-нэй ...омернуудта толилогдоhон **«100 үдэртэ—...ограмм»** гэhэн статьяе Буряадай АССР-эй ...ажахын продуктнуудые абаха, бэ...министерствын коллеги зүбшэн хэлсэбэ. ...ьяе тон зүб дээрэ тоолохо зуураа, тэдэ...hан ажалай дүй дүршэл үхэрэй мяха ...дээшэлүүлгэдэ тон ехэ удха шанар... мүн болоно, республикын колхоз, сов...ндэ хэгдэмээр зүйл гэжэ тоолобо.

... жэлдэ колхозууд болон совхозууднай ...мянган толгой залуу үхэр зундаа бэл...галуулхаар таhалба. Тэрэ хэрэгые зүбөөр ...шадаад байхадаа 5 мянган тонно ...тон хямда сэнтэй үхэрэй мяха ...абаха аргатай. Энэ нэгэн энэ жэлэй 2-до...та гүрэндэ тушаагдаха мяханай зургаанай нэгэ хубинь мүн болоно.

Гэбэшье колхозууд болон совхозууднай малаа бэлшээн таргалуулhанай аша туhаар мяха абалгые ехээр дээшэлүүлжэ болохо айхабтар ехэ арга боломжонуудаа үшөөл муугаар хэрэглэнэ гэжэ министерствын коллеги тэмдэглэнэ. Тэрээнhээ боложо, жэшээнь Кабанскын үйлэдбэриин управлениин совхозуудай 1963 ондо гүрэндэ тушаагдаhан эбэртэ бодо малайнь 38 процентнь, Улаан-Үдын, Баргажанай үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынуудай—29 процентнь туранхай байhан. Бухыдөө республикын колхоз, совхозуудай тушааhан мяханай 27 процентнь туранхай гэhэн сэгнэлтэйгээр худалдан абтаhан зэргэтэй.

Түрүү адуулагшадай hайн үрэ дүн туйладаг ушар мал адуулхадаа имагтал загонно гурим ажалдаа нэбтэрүүлhэн, адуулгын үдэр үдэрэй гурим нягтаар сахидаг байhан дээрэhээ болоно бшуу. Иигэжэ мал адуулхада бэлшээриин ногоон зүбөөр эдюулэгдэхэ, сүүдхэ соо 15—16 часай туршада мал ходол бэлшээри дээрээ харууhалагдана. Түрүү адуулагшадай дүй дүршэлые хаа хаанагүй нэбтэрүүлбэл, малай шэгнүүрые ехээр доошонь оруулдаг урдань үзэгдэдэг дутагдалые эрид шууд зайсуулха арга олгоно.

Хүдэриин, Ториин совхозуудай, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой залуу үхэр адуулдаг түрүү малшадай дүй дүршэлые үргэн олон малшадта hайса ойлгуулха, саашадань тэрэ дүй дүршэлые республикын бүхы колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлхэ хэрэг эмхидхэхые үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, управленинүүдэй болон ажахынуудай главна мэргэжэлтэдые министерствын коллеги уялгалба.

Энэ хэмжээ ябуулгые үйлэдбэриин управленинүүдэй бодотоор бэелүүлхэ таладань хүтэлбэри үгэхэ, туhаламжа үзүүлхэ, тэрэшэлэн хинан шалгаха, мал бэлшээн таргалуулга дээрэ энэ түрүү онол аргые нэбтэрүүлhэнэй үрэ дүнгые hара бүхэндэ согсолжо, хэблэлдэ болон радиогоор тунхаглажа байха хэрэг эрхилхыень министрэй орлогшо нүхэр Б. И. Николаев, министерствын главна зоотехник нүхэр Ф. Т. Зубенко гэгшэдтэ даалгагдаба.

Буряадай түрүү мал адуулагшадай дүй дүршэлые арбан үдэрэй туршада согсолжо, тэрэниие ород, буряад хэлэн дээрэ олоор хэблүүлжэ тараахые, мүн мал бэлшээн таргалуулха гүүртэнүүдэй адуулагшадай хэрэглэхэ заабари хэблэн гаргахые туршалгын станциин директор нүхэр Стрелковые уялгалба.

ВАЛЬТЕР УЛЬБРИХТ УРААЛАЙ МАШИНА БҮТЭЭГШЭДТЭ АЙЛШАЛ[Б]

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта)

хүндэтэ айлшадаа эндэ, манай оронской хүндэ машина бүтээдэг гол гуламта болоһон алдарта заводой коллектив соо, амаршалхада тон аятай байна. Уралмаш—совет арадай омогорхол болоно. Энэ заводой гайхамшаг коллектив, эндэ бүтээгдэһэн техникэ манай орон дотор, мүн хилын саана холуур һайн мэдээжэ болонхой. Энэ техникэмнай ГДР-эй ажалшадайнье социализм байгуулха хэрэгтэ туһа хүргэжэ байһандань омогорхонобди.

Совет хүнүүд немец ханинараа Ураалай газар дээрэ амаршалха, экономико болон соёл культураяа хүгжөөһэн амжалтануудаа эдээндэ харуулха зуураа, аха дүү ГДР-эй ажалшадай социализм байгуулха хэрэгтээ шэнэ шэнэ илалтануудые түйлажа байһандань баясана гэжэ А. П. Кириленко тэмдэглэбэ.

Немецэй газар дээрэхи хүдэлмэришэн-таряашанай түрүүшын гүрэн энэ жэлдэ 15-дахи үйндөө хүрэхэнь. Германиин Демократическа Республика түүхын богонихон болзор соо алдарта замаар дабшажа ерээ. Энэнэй гол дүнгынь—Германиин нэгэ хубида социализмын батажан мандажа байһан ябадал болоно. ГДР мүнөө Европын эгээн хүсэтэй индустриальна гүрэнүүдэй нэгэн, дэлхэйн түрүүшын арбан гүрэнэй тоодо ородог орон болонхой.

ГДР-эй амжалтань — политическэ, гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Вальтер Ульбрихтын ударидадаг Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин зүб хүтэлбэриин аша үрэ мүн гэжэ А. П. Кириленко онсолон тэмдэглэбэ. 50 жэлэй туршада немец хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлдэ нүхэр Ульбрихтын эдэбхитэйгээр хабаадаһые совет коммунистнууд мэдэдэг, үндэрөөр сэгнэдэг байна.

Манай арадуудай, социалис хани нэгэдэлдэ бүхы оронуудай хамтын ажал ябуулга нэгэдэн ниилэжэ, социализм болон коммунизм байгуулха агуухэ хэрэгтэ, дэлхэй дээрэ амгалан байдал сахилгын аша туһада алба хэнэ гээд һайн мэдэнэбди гэбэ. Совет арад, Советскэ Союзай Коммунис парти, Ленинэй хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ, эб найрамдалай ба коммунизмын түлөө эсэнэ сусашагүй, абьяастай тэмсэлшэ Никита Сергеевич Хрущев энэ арюун һайхан зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ буурашагүй эршэ зоригоо сүм зорюулна.

Советскэ Союз, ГДР болон бусад социалис оронууд дайн байлдаанда эсэргүүсэн, арадуудые дарлаха гэһэн империалистнуудай һэдэлгэдэ эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэжэ байна. Советскэ Союз ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын ленинскэ хараа шугам бэелүүлдэг байгаа, саашадаашье бэелүүлхэл байха гэжэ А. П. Кириленко тэмдэглэбэ. Совет хүнүүд бусад арадуудта үнэн сэдьхэлэй дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлхэ ябадалые өөрынгөө интернациональна уялгада тоолодог юм. СССР-эй, ОАР-ай арадуудай хани барисаанай, харилсаа холбооной һүлдэ тэмдэг болоһон Асуанай үндэр хаалтын барилга—манай партиин, Совет гүрэнэй ленинскэ жэнхэни политикын эли тодо гэршэ жэнээ болоно.

Советскэ Союзай, Германиин Демократическа Республикын хоорондоо, КПСС болон СЕПГ-гэй хоорондоо үгэеэ ойлголсодог, дотоодын ба гадаадын политикын бүхы асуудалнуудаар адли хараа бодолтой байһан ушар, манай оронуудай экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ нягта хани харилсаатай, аха дүүгэй ёһоор туһа хүргэлсэдэг байһан ушар бүхы совет хүнүүдэй баяр дээрэнь баяр нэмээнэ. Совет арад Германиин Демократическа Республикын ажалшадые нэгэн һаналтай үнэн ханинарнай гэжэ харана. Нүхэр Вальтер Ульбрихт, үдэшэжэ ябалсаһан бүхы нүхэдынь Свердловск хотоһоо, мүн саашадаа айлшалха манай бусад хото городуудһаа, совет хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлэй халуун ульһые, социализм байгуулха хэрэгтээ немец арадай ехэ амжалта түйлахыень хүсэһэн халуун хүсэлэнгүүдые абажа бусаха байһанда ажаг һэжэг байхагүй гэжэ А. П. Кириленко мэдүүлбэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Вальтер Ульбрихтын** үгэ хэлэхэдэ, Ураалай машина бүтээгшэд ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Вальтер Ульбрихт ГДР-эй ажалшадай үмэнэһөө аха дүү ёһоной, дайшалхы амаршалга хүргөөд, энэ томо заводой зарим цехүүдые делегациингаа гэшүүдтэй хамта ехэтэ һонирхожо харабабди гээд мэдүүлээ. Тиигээд «ОСТ» гэдэг металлургическа комбинадта хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүдые бэлдэһэнэйнь түлөө Уралмашай конструкторнууд, инженернүүд болон хүдэлмэришэдтэ баясхалан хүргэбэ.

1942 оной январь соо Свердловскдо ябууд хүрөө һэм, тиихэдэ немец солдадууд ба офицернүүдтэй хөөрэлдэхын тула, Гитлерэй үүдхэһэн дайнда эсэргүү тэмсэлдэ тэдэниие элсүүлхын тула немец сэрэгэй пленэйхидэй лагерьта ошоһон байгааб. Дайн байлдаанай хүндэ хүшэр жэл үе һэн. Советскэ Союзда немец милитаристнуудай, гитлеровскэ генералнуудай харата муухайгаар гэнтэ добтолһон ябадал совет арадта, һүүлэй һүүлдэ немец арадта ямар ехэ гашуудал, гасалан ушаруулаа һэм! Совет арадай, тэрэнэй союзнигуудай, тэрэ тоодо немец хүдэлмэришэн ангиин эрхим түлөөлэгшэдэй, баатар габьяата тэмсэлэй ашаар гитлеровскэ арминууд бута, һамна сохюулаа бэлэй.

Ураалые өөрынгөө мэдэлэй зүүн зүгтэхи хилэ болгохобди гэжэ немец империалистнууд, милитаристнууд тиихэ сагта һайрхадаг байһан юм. Харин мүнөө Германиин газар дээрэ Эльбэ, Веррэ хүрэтэр социализм байгуулагдаад байнал. Тиихэ сагта, 22 жэлэй урда тээ, дайлалдажа ябаһан немец солдадууд ба офицернүүдэй нилээд олониинь гитлерэйхидтэ эсэргүү, немецкэ милитаризмда эсэргүү тэмсэлдэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй талада элсүүлэгдээд, тад онтоо хүнүүд болонхой. Тэдэнэй олониинь манай хамтын агууехэ хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ ехэ габьяа гаргаа гэжэ **Вальтер Ульбрихт үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.**

Немец, совет хүнүүд 15 жэлэй турша соо, Варшавска договорто хабаадагша оронуудай арадуудтай хамтадаа амгалан байдал сахиха, хангахын түлөө, социализмын илалта арьбадхахын түлөө тэмсэжэ байнад. Бидэнэртэ хамтын ханинар байхын хажуугаар хамтын дайсадшье бии юм. Тиимэ дайсадай тоодо түрүүшын ээлжээндэ Баруун Германиин империалистнууд, милитаристнууд ороно. Эдэ хархис хүсэнүүдэй үһөө нэхэлгын политикань мүнөө дэлхэйдэ дахинаа аюул тохёолдуулжа, Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ түгшүүрилтэй байдал һуларуулха хэрэгтэ, амгалан оршохо гол ёһоной саашадаа батажалгада, ниитын ондо ондоо байгууламжатай арадуудай эб этэй ажабайха ябадалда һаад тойбо татажа байна.

В. Ульбрихт ГДР-эй ажалшадай амжалтануud тухай, тон орёо бэрхэтэй байдалда үргэн далайсатайгаар социализм байгуулжа байһан тухайдаа хөөрэбэ. ГДР-эй промышленна үйлэдбэриие 1950 онойхитой жэшэбэл, гурба дахин тухай үргэдэн хүгжөө, энэмнай ГДР-эй ажалшадай ехэ амжалта болоно гэжэ В. Ульбрихт тэмдэглэбэ. Советскэ Союзтай, Экономическа харилсан туһалалсалгын соведтэ хабаададаг бусад оронуудтай харилсаа холбоогоо бүри ехээр хүгжөөхэ хэрэгые ГДР тон шухалада тоолоно. Энэ харилсаа холбоон, ажалаа хубаажа хэхэ ябадал ГДР-тэ, тэрэшэлэн бусад социалис оронуудта шухала байна. Эрдэм, техникын айхабтар ехээр хүгжэһэн мүнөө сагта ажалаа тусхай мэргэжэлтэй болгоогүй һаа, хубаажа хээгүй һаа, экономическа хүгжэлтэ, дэбжэлтэдэ һаад ушаруулжа болохо байна гэбэ.

Германска асуудалай гол удхань—амгалан байдал сахин хамгаалха хэрэг болоно. Германиин хоёр гүрэн атомна зэбсэгһээ арсаха, эбэй договор баталха, буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха ёһотой. Германиин хоёр гүрэнэй харилсаае амгалан байдалай аша туһада зорюулан һайжаруулха шухала. Тиигээд лэ байбал, эдэ хоёр гүрэн хоорондоо амгалан ёһоор зэргэ оршон байжа шадаха.

ГДР Свердловск хоёр хоорондоо холо байна. Тиигэбэшье, Германидахи амгалан байдалые Баруун Германиин империалистнуудай эбдээд байгаа һаань, мүн Свердловскын ажалшадайшье амгалан байдал эбдэгдэһэн ушартай болохо гээшэ. Тиимэһээ бата найдамтай амгалан байдал хангахын тула шухала бүхы юумые хамтынгаа хүсөөр бүтээхэ ёһотой болонобди гэжэ Вальтер Ульбрихт [...]

А. П. Кириленкын, В. Уль[брихтын] үгэнүүд оло дахин альга та[шан] угтагдаа.

Вальтер Ульбрихт Маг[...] хи Эрнст Тельманэй нэрэмжэ[...] дой партийна организации[...] тугые Уралмашзаводой оло[н] хүнтэй коллективтэ баярай [...] байдалда барюулба.

Энэ митинг совет, немец [...] дай хоорондын аха дүү ёһ[о]луун хани барисаанай хүсэт[...] саал болоо. Ураалай машина [...] шэд немец ханинараа ехэ [...] гаар үдэшэбэ. Заводой хүд[...] дурасхаалта бэлэгүүдые—[...] шэнэ машинануудай ма[...] айлшадтаа барюулаа.

Үдын хойно Вальтер У[...] һамгантаяа хамта, мүн бусад [...] айлшад Ураалай геологическа [...] дэ орожо хараба. Эдээнтэй [...] КПСС-эй ЦК-гай Президиум[...] шуун, КПСС-эй ЦК-гай РСФС[Р-эй] Бюрогой Түрүүлэгшын нэгэд[...] логшо А. П. Кириленко һамг[...] ошолсоо.

Вальтер Ульбрихт музей [...] хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ [...] бэшэбэ: «Ураалай геологиин [...] шаг зүйлнүүдые хаража ехээ[р] лабаб. Эрдэмтэд-геологууд [...] орондоо айхабтар ехэ аша ту[...] гэһэн байна. Энээнтэйнь [...] дуулан тэдэниие амаршалаад, [...] шадаа амжалта түйлахыень [...] нэб».

М. ГЕРАСИМОВ, В. ЕРЕМЕ[...]

В. ЛОБ[...]

Хүсэ ехэтэй электровоз, тепловозуудай холодильна агрегат заһабарилдаг участок локомотив-хабсаралгын цех соогоо түрүүлжэ ябана. Шэнэ продукци бүтээхэ зорилгын заводой урда табигдахада, хүдэлмэришэд шэнэ мэргэжэл шудалжа, тусхай бэлэдхэл хэһэн байгаа. Мастер Василий Семенович Васильев агрегадуудые заһабарилха слесариин мэргэжэлтэй болоһон хүдэлмэришэд Погорелов, Семенов, Ефремов, Меньшенин эгшэдэй туһаламжаар энэ участок эмхидхэжэ, шухала ажал дүүргэжэ эхилээ. Тэрэ гэһээр ехэ саг үнгэроөшьегүй байха, харин шэнээр эмхидхэгдэһэн энэ участогай хүдэлмэришэд ехэ ажал хэнэ. Тэдэнэй бэелүүлхэ зорилгын ехэ, харюусалгатаи болохо бүри участок үргэдхэгдэжэ, эндэ ажаллагшадай тоо улам олошоржо байна. Тэдэнэр бултадаа эршэмтэй һайнаар ажаллажа, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсанхай. Холодильна агрегат заһабарилжа байһан слесарьнүүд И. И. Меньшенин, М. И. Ефремов, Ф. Р. Крамаренко гэгшэдэй ажаллажа байһаниинь зураг дээрэ харуулагдаа.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

ЭДЭНЭЙ ХҮСЭЛ БЭЕЛҮҮЛЭГДЭЭЛ

Шэнэ продукци бүтээжэ эхилхэнь бэлэхэн хэрэг бэшэ. Тэрэнэй технологи шудалха, тусхай бэлэдхэл хэхэ, үйлэдбэрэе нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй болоно. Тепловоз, электровоз заһабарилха даабаритай болоходоо, локомотив-вагон заһабарилгын заводой олонхи хүдэлмэришэд ондоо мэргэжэл шудалһан, бэлэдхэлээ дээшэлүүлһэн байна.

«ВЛ-60» түхэлэй электровоз, тепловозуудай холодильна агрегат заһабарилха мэргэжэл шудалагшадай дунда нүхэд Погорелов, Семенов, Ефремов, Меньшенин гэгшэд оролсожо, ондоо город ошожо ерээ һэн. Урдань паровоз хабсаргагшадай цехэй зэд хайлуулагшад байһан эдэбхитэй эдэ хүдэлмэришэд хүсэ ехэтэй локомотивай агрегат заһабарилха слесариин мэргэжэлдэ һураха, оньһон техникэ шудалха гэжэ Ташкентын заводто ошожо, хэдэн һара соо һуража ерэнхэй. Өөрынгөө заводто бусажа ерэһэн сасуугаа шэнэ мэргэжэлээрээ хүдэлхэ, һураһан, дуршаһан юумэеэ бодото ажалаараа харюулха хүсэлэнтэй эдэ хүдэлмэришэд түрүүшын сагта ондоо янзын олон ажал дүүргэхэ баатай болоо һэн. Юуб гэхэдэ, завод шэнэдхэн байгуулагдажа, шэнэ цех эмхидхэгдэжэ, үйлэдбэри хубилгагдажа байгаа. Тэдэнэй заводтоо бусажа ерэһэн тэрэ сагта локомотивай холодильна агрегат заһабарилха ажал үгы байгаа. Тиимэһээ ондоо цехүүдтэ ошожо, ондоошье хүдэлмэридэ ябалсаа.

Локомотивуудай холодильна агрегат заһабарилха участогай мастерай мэргэжэлдэ һураһан Василий Семенович Васильев заводтоо бусажа ерээ. Энэ нүхэр Воронеж городто ошожо, мүн лэ шэнэ мэргэжэл шудалаа. Тэрэнэй ерэхэдэ, участок эмхидхэхэ даабари үгтөө һэн. Тусхай бэлэдхэл гараһан, шэнэ ажалда дуршаһан нүхэд Семенов, Меньшенин, Погорелов, Ефремов гэгшэд энэ участогта абтажа, досоогоо һанажа ябаһан һанал бодолоо хүсэлдүүлхэ аргатай болобо. Одоошье «ВЛ-60» түхэлэй түрүүшын электровоз заһабарилха даабари абтаба. **Энэ үдэрые дүрбэн нүхэд хэзээшье мартахагүйгөөр һанаандаа халагалжа ябадаг. Тэрэ** электровозой нэгэ блок абтажа **задалагдаа.** Харин шэнээр эмхидхэгдэһэн участогай нэгэшье түхеэрэлгэ, стенд иимэ блок заһабарилжа, шалгахаар бэлэдхэгдээгүй байба гэжэ тэдэнэр обёорбо. Мастер В. С. Васильевай хүтэлбэри доро залуу нүхэд участогаа шэнэлжэ эхилээ. Эндэхи түхеэрэлгэ, стенд хубилгагдан тааруулагдаа, шэнээр тодхогдоо. Иимэ халуун хүдэлмэриин сагта тэдэнэр халаанай һүүлээр үлэжэ, эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллаа. Тэдэнэй хүсэлэл оролдолго гаргаһанай ашаар түрүүшын блок хараалагдаһан саг соогоо заһабарилагдажа, электровоздо тодхогдоо.

Шэнэ участогайхид түрүүшын даабариис амжалтатайгаар дүүргэбэ. Саг үдэрэй ошохо бүри участок үргэдхэгдэжэ, стенд, түхеэрэлгэ абтажа тодхогдоо. Түрүүшээр табан хүн эндэ ажаллажа эхилээ һаа, тэдэнэй тоо 9 хүн болобо. Мастер В. С. Васильев хүдэлмэришэдтэй сугтаа, участогайнгаа эмхидхэлэй-техническэ түсэб зохёоһон юм. Энэ түсэбэй ёһоор тус участогайхид үйлэдбэрээ нарижуулан һайжаруулаа, түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тэжэ оролдоо.

Локомотивай холодильна агрегат заһабарилха ажал орёо оньһон юм. Тэрэниие задалхаһаа эхилээд, заһабарилха, хабсаргаха, локомотивтань дахинаа тодхожо, техническэ шалгалтын таһагта тушааха хэрэгтэй юм. Иимэ ехэ ажал дүүргэхын тула дүй дуршэл, анхарал оролдолго, тусхай бэлэдхэл, мэргэжэл хэрэгтэй. Тиимэһээ тус участогайхид бултадаа һуралсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Мастер В. С. Васильев техминимумай хэшээл саг үргэлжэ үнгэргэдэг. Гадна тэдэнэр бэе бэедээ туһаламжа хүргэн, үдэр бүхэндэ мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ. Участогай хүдэлмэришэд ажалдаа шэнэ, коммунис ёһоор хандахые оролдоно. Тиимэһээ тэдэнэр эршэтэ ажалаараа локомотив-хабсаралгын цех соогоо шалгаржа, түрүүшүүлэй тоодо оронхой. Коммунизм байгуулагшын ёһо гурим баримталан, бэе бэедээ нүхэр ёһоной туһаламжа хүргэнэ, эбтэй эетэйгээр ажаллана.

Участогай хүдэлмэришэд коллективтээ абаһан шэнэ нүхэдтөө ехэ анхаралтайгаар хандажа, ниитын ёһо гурим баримталхаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдоно. Эбтэй эетэй энэ коллективтэ ороһон хүн мүн лэ тэдэнэй жэшээгээр ажалдаа хандахэ, найдабариинь харюулха гэжэ оролдог. Иван Дмитриенко гэг[шэ]дань электро-хабсаралгын [ц]ехтэ хүдэлхэдөө журам эбдэдэг, [...] хайша хэрэгээр хандадаг бай[...] рамгүй энэ хүдэлмэришэниие [...] хүмүүжүүлхын тула түрүү у[часток]та эльгээһэн юм.

— Танай коллективтнай [...] әетэй, хүдэлмэришэд журамта[й], залуу нүхэдтэ һайн нүлөө [...] хүл дээрэнь табиха байһанда[...] данаб,— гэжэ цехэй начальник [...] Краснов мастерта хэлэһэн бай[...].

Оройдоо 18 наһаяа хүсэ[...] һан энэ хүбүүн хайхарамжа[...] дэлмэришэн гэжэ суутай боло[...]. Ажалдаа ерээшьегүй һаа һа[...] зободоггүй, хүдэлхэ дурагүй [...] хүбүүе хүмүүжүүлхэ гэжэ ту[с] стогайхид ехэ анхарал хандуу[...] водто үнинэй хүдэлдэг, нүхэ[...] дунда хүндэтэй болоһон, дү[й] шэлтэй Алексей Васильевич Б[...] цевай хүтэлбэри доро тэрэ а[...] жа эхилээ. Нүхэр Бухольцев [...] хүбүүе өөрынгөө мэргэжэлд[...] гаха хүсэлэнтэйгөөр тэрээнтэ[й] суг ажаллажа эхилээ. Харин [...] халаанай дүүрэхэһээ хоёр часа[...] Ваня цехһээ гаража, гэртээ [...] һан байгаа. Энэ ушар участо[г...] дэлмэришэдэй һанаа сэхээр а[...] Энээнһээ урид иимэ ушар энд[э] доо үзэгдөөгүй байгаа. Үглөө[...] ехэ хөөрэлдөөн болоһон байх[...] стогай хүдэлмэришэд Ваня Д[...] ко гэгшые шангаар шүүмжэл[...] эрилтэ хээ, нүхэрэй ёһоор [...] дөө. Ахамад нүхэдэйнгөө тэр[...] хай һанаагаа табижа, хүн [...] гэжэ оролдожо байһые ойл[...] тэрэ һайнаар хүдэлжэ эхилээ.

Заводой бүхы дээрээ үргэд[...] билгагдахатай хамта тус уч[асток] ажал, зорилго ехэ болоно. Мүн[өө] дэ 22 хүн ажаллана. Мастер [...] Васильев, дүй дуршэлтэй хүд[...] шэд Л. З. Семенов, А. В. Бу[...] хэдэн жэлдэ сугтаа хүдэлжэ [...] нүхэд Погорелов, Семенов, Е[...] Меньшенин гэгшэд участогай[...] ажал хэрэгээр һонирхожо, ү[...] рее зүбөөр эмхидхэхые ор[...] Эдэнһээ жэшээ абан, бусад хү[...] ришэд ажалдаа һайнаар ха[...] коммунизм байгуулагшын ёһ[о...] баримталан ажаллаха, ажа[...] эрмэлзэнэ.

А. ХАР[...]

Түрэл орон доторнай

А. С. ПУШКИНАЙ ОЙН БАЯРТА ЗОРЮУЛАН

А. С. Пушкинай гүрэнэй музейдэ ородой агуухэ поэдэй түрэһөөр 165 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уншалганууд эхилээ. Совет мэдээжэ литературовед, профессор Сергей Бонди Пушкинай драматурги тухай элидхэл хээ. Ойн баярай үдэрнүүдтэ музейдэ шэнэ залнууд нээгдэхэ юм.

(АПН.)

АРАДАЙ ОРКЕСТР

Темниково городой арадай оркестртэ СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудые харуулһан выставкын хоёрдохи шатын диплом барюулагдаба. Тус коллективэй хүтэлбэрилэгшэ Леонид Воинов мүнгэн медаляар шагнагдаа. Залуу наһандаа багша ябаха үедөө, 1918 ондо Л. Воинов багахан струнна оркестр эмхидхэһэн юм. Жэл ошохо бүри коллективынь ехэ боложо, мэргэжэл шадабариинь улам һайжаржа байгаа. Бетховеной, Чайковскиин, Бизе, Штраус болон Вердиин зохёолнуудые тус оркестр наададаг болоо. Хэдэн зохёолнуудые Воинов өөрөө бэшээ юм.

Темниковэйхидэй оркестр орон дотороо мэдээжэ болоо. Мордвагай республикын ниислэлдэ—Саранскда, Волгоградта, Казаньда, Ленинградта тэдэниие халуунаар угтан абана. Мүн москвагайхидташье оюун бэлигээ харуулжа ехээр һайшаагдаһан байха юм. Мүнөө үедэ пенсидэ гараад байһан, урдань багша ябаһан Леонид Воиновто России Федерациин искусствын габьяата ажал ябуулагша, Мордвагай арадай артист гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

(АПН.)

ХИРУРГЫН ГАБЬЯА

Гайхамшагта совет хирург, Ленинскэ шангай лауреат, профессор Евгений Мешалкин зүрхэнэй болон һудаһанай мянга зургаан зуун операци хэһэн байна. Түрэл Новосибирск городойнгоо клиникэдэ гансахан хүдэлөөд байдаг бэшэ, мүн Барнаул, Эрхүү, Красноярск, Томск, Хабаровск городуудта ошожо орёо хүндэ операцинуудые хэдэг, бусад хирургнуудта зүбшэл заабари үгэдэг заншалтай. Профессор Мешалкин һүүлшынгээ операциие аяар Тундрада, горнягуудай город—Норильскда хэһэн юм. Тэндэ долоон хүнэй ами наһые абарһан байна. Юһэ наһатай Костя Куликовые ехэ хүшэр хүндэ байдалһаа абараа.

Аяар хойто зүгэй городой олониитэ профессор Мешалкинай нэрые түрэл городойнгоо хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулха гэжэ шиидэбэ.

(АПН).

УЗБЕКИСТАНАЙ ХҮДӨӨГЭЙ БИБЛИОТЕКЭНҮҮД

Үзбекистанай Самаркандска областиин Иштыханска райондо хүдөөгэй табан шэнэ библиотекэ нээгдээ. Мүнөө үедэ Үзбекистанай хүдөө нютагуудта 2000 библиотекэ хүдэлнэ, тэрэнэй 719-ниинь колхозуудай библиотекэнүүд юм. Олон колхознигууд өөһэдын библиотекэтэй болонхой. Калининскэ районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, Социалис Ажалай Герой Гуламмахмуд Абдуллаевай библиотекэдэ 500 гаран том ном тоологдоно. Тус артелиин гэшүүдэй олонхинь өөһэдын библиотекэтэй болонхой.

(АПН).

АМАРАЛТЫН СЕЗОН ЭХИЛБЭ

Карпата уула шадар оршодог Трускавец гэжэ курортно городой амаралтын байшангуудта зуун таби мянган хүн энэ жэлдэ амарха юм. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ оробол гуша мянган хүнөөр олон болоно. Трускавецта 600 хүнэй амарха шэнэ санатори нээгдээ.

Любень Великий, Моршин, Немирово гэжэ газарнуудта амаралтын сезон эхилээ. Карпата уулын үзэсхэлэн һайхан газарта, Яремча тосхондо нээгдэһэн амаралтын байшанда таба мянга гаран хүн амарха юм.

(АПН).

АФРИКЫН ОРОНУУДАЙ ЗАХИЛААР

Литовско совнархозой туршалгын конструкторска бюро Мали болон Сомали гүрэнүүдэй захилаар мебельнүүдые бүтээдэг. Түрүүшын бүтээгдэһэн мебельнүүд эдэ оронуудта эльгээгдээд байна. Мебельнүүдынь тропигуудай эрхэ байдалда таарахаар хэгдэһэн байна. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд мебельнүүдэй металлическа зүйлнүүдыень полиэфирнэ лаагаар хушаһан, мүн модоньшье иимэ лаагаар хушагданхай.

(АПН).

КОЛХОЗОЙ ҺУРАЛСАЛАЙ КОМБИНАТ

«Герой» гэжэ хүдөө ажахын артелиин дэргэдэ нээгдэһэн үдэшын дунда һургуули һуралсалай комбинат болгогдонхой. Эндэхи һурагшад дунда һургуули дүүргэхэдээ гурбадахи классай жолоошоной гү, али мал ажалай мастер гэһэн мэргэжэл абаха юм. Һуралсалай шэнэ жэлһээ тус комбинадта ушөө шэнэ курсанууд нээгдэхэ.

Хүдэлжэ байгаад һураһан хүнүүдтэ колхоз салин дээрэнь 10 процент нэмэжэ үгэдэг, мүн экзаменуудай боложо байха үедэ амаралта үгэдэг юм.

(АПН).

ЭВЕНКЫН МЕРЕСЬЕВ

Константин Чапогир агнуурнин энэ сезондо ехэ олзотой гараба. Энэ ангуушан нэгэ баабгай алаһан, 24 булга, 95 хэрмэ олзоборилһон байна.

К. Чапогир Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ хүндөөр шархатажа, хүлгүй болоһон байгаа. Түрэл эвенк нютагтаа бусажа ерээд, агнуурияа орхихогүй гэжэ шиидэһэн байгаа. Харин протез хүүлээд байхадаа, хайшан гэжэ агнаха бэлэй. Теэд К. Чапогир Мересьевтэ адли һанаһандаа хүрэжэ шадаа. Тэрэ мүнөө округой эрхим ангуушан болонхой. Константин Чапогирые нютагайнь зон ехээр хүндэлдэг. Тэрэниие Нидымскэ сельсоведэй түрүүлэгшээр һунгаа.

(АПН).

Тюменьскэ область. «Родина» колхоздо хабарай хүдэлмэри ехэ эмхитэйгээр ябуулагдажа байна. Тюменьскэ үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд колхознигуудта ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна. Тус мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро культиваци хэдэг лущильнигууд, сеялкэнүүдые һэльбэн шэнэдхэгдэһэн силос хуряажа байха үедэ ногоон тэжээлдэ карбамид оруулха тусхай түхеэрэлгэ силос хуряадаг комбайнуудта хэгдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тюменьскэ үйлэдбэриин управлениин главна инженер А. В. Феник (баруун гарһаа), колхозой механик Г. И. Лорюшкин силос хуряадаг комбайнуудта тааруулжа хэһэн карбамид оруулха түхеэрэлгэ шалган үзэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗАВОДОЙ ТЕХНИЧЕСКЭ КАБИНЕДТЭ

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй техническэ кабинет заводтоо техническэ пропаганда нэбтэрүүлхэ талаар тон ехэ туһа хүргэнэ. Ужам, һаруул байшан соо һайханаар түхеэрэгдэһэн детальнуудай, узелнуудай выставкэ табяатай.

Тэндэ бүхы юумэн сүм табигдаагүй. Юуб гэхэдэ, заводой бүтээн гаргаһан продукци дууһыень тэндэ табиха болоо һаа хаанаш багтахагүй. Гээшье һаа заводой коллективэй юу хэжэ байдагые выставкэ хараһан хүн гол түлэб тухайлха. Жэшээнь, выставкэдэ электровоз, вагон, дизель, шудхамал зүйлнүүд, капроноор хэһэн хэрэгсэл, элдэб инструмент табяатай. Тэрэшэлэн гидравлическа, пневматическа, механическа хабшуур болон контролернуудые болон бусадые харахат. Техническэ кабинет дотор заводой уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой фото-зурагууд болон тэдэнэрэй оруулһан дурадхалаар бүтээгдэһэн зүйлнүүд табяатай.

Эдэ бүгэдэ хадаа техническэ һуралсал үнгэргэхэ ябадалда туһална. Тиигээдшье һуралсал тэндэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй. «Гурбахан һарын туршада научна, техническэ, экономическа темэтэй зуу гаран лекци у[ншагдаа]»,— гэжэ заводой кадрнууд[ые бэ]лэдхэхэ таһагай ахалагша [...] В. А. Медведев хөөрэнэ. Һура[лсалда] хабаадагшад ЛВРЗ-е шэнэдх[э...] гуулгын хүдэлмэритэй, СССР-э[й...] тическэ системэтэй, завод [...] ажахын тоосоон болон бусад[...] нилсана.

Лекци уншалгада бэлэдхэл[...] тай 50 гаран мэргэжэлтэд ха[...] лагдана. Тэдэнэй тоодо заводо[й...] ральна лабораториин начал[ьнигай] орлогшо Л. А. Пигарев, главна[...] гетикын таһагай ахалагша ин[женер] Б. А. Гришанов, инженер-кон[струк]тор П. А. Фролов, токарь-инстр[...] И. П. Вертей болон бусад орож[...].

Техническэ кабинет завод[ой] цехүүдтэ түрүү дүй дуршэла[...] гуули эмхидхэдэг байха юм. [...] тив заһадаг цехэй бригадирнуу[д] Нурдынов, В. С. Хортов [...] өөһэдынгөө ажалай онол арга [...] шудалан, тэдэнэрэй бригада [...] хон болзор соо ажалайнгаа [...] 110—120 процент хүрэтэр [...] лүүлээ. Һуралсалайнгаа ашаар [...] шье бригаданууд һураггүй [...] хүдэлдэг болоһон байна.

Техническэ кабинедэй хүдэ[...] лэгшэд түмэр замай технич[...] үйлэдбэриин-техническэ учи[...] тай, хүдэлмэришэн залуушуул[...] гуулитай холбоо барисаа бай[...] хай. Тэдэнэр хүрнэ предпри[...] даар ябажа, түрүү дүй дур[...] танилсадаг байха юм.

Зураг дээрэ: һуралсалай үе [...] лагдана.

В. КАТОГОЙ [...]

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной июниин 3.

…РЮУН ЗАМАЙ АЛХАМУУД

РЕПОРТАЖ

…сагаан толгойтой, ню…элтэй, дунда зэргын …таахада, пенсионер …1925 оной шарлаша…зураг тонгойн тонгойн …йгаар харана. Эгээл …тажуудань байһан нэ…ын эхэнэр мүн лэ тэрэ …анхаран хаража байта-

…та бэшэ гүт? — гэжэ

… — гэжэ үнөөхи на…үмнай толгойгоо до…ндэнь улаанармеецэй …й. будёновко мал…луу хүн һууба.

…ар һаяхан республи…р ороноо шэнжэлэлгын … Буряадай комсомо…н жэлэй ойдо зорюу… тусхай таһаг нээлтэ …лоо юм.

… хөтын комсомолой …аар тиихэдэ абхуул… дээрэ өөрыгөө таниг… Петр Устинович Сереб… байшоо. Мүнөө Ка… аймагай Турунтаево …ажаһуудаг пенсионер Устинович Серебренни…адай түрүүшын комсо…й нэгэн юм. Мухар… Хяагта, Бэшүүртэ хо…удта ангиин дайсадтай …эр тэмсэһэн намтартай. …ряадай комсомол хадаа …оронойнгоо комсомол…, бүхы совет арадтаяа …үехэ багша Ленинэйн…н замһаа заахашье ха…й. ажалай, тэмсэлэй …дабажа гараһан түүхэ…рэ замыень харуулһан

выставкэ-таһагтай танилсахыетнай урнинаб, — гэжэ ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь Лев Степанович Наводкин суглааргшадта хандаа.

Арюун замай алхамууд… Буряадай комсомолой дабаһан замые игэжэл нэрлэмээр даа. Аяар 1924 ондо Дээдэ-Үдэ хотодо болоһон түрүүшын областной конференци Буряадай комсомолой бата бэхи журамтай нэгэ эмхи болохо хэрэгэй үндэһэ табижа, манай залуу үетэнэй үргэн ниитэ, зориг түгэс ажалай эхи заяагаа юм. Тус конференцидэ 47 шиидхэхы дуутай, 3 зүблэхэ дуутай делегадууд сугларжа, тэрэ үедөө гүн шухала удха шанартай аяар 14 асуудалнуудые шиидхээ бэлэй. Энээнһээ урда тээшье буряадай комсомолшуудай габьяата хэрэгүүд тухай һураг суу дуулдаһаар һэн. Түрүүшын комсомолшууд Ида Охмянская, Ж. Манзанов гэгшэд дайсадай гарһаа унаһан юм. Комсомолшуудһаа бүридэһэн ЧОН-ой отрядууд ангиин дайсадые һүрдөөһэн түүхэтэй. Үшөө 1922 ондо республикымнай комсомол Уһан Сэрэгэй флодые шефтээ абаһан байха. Мүн бусадшье гайхамшагта ажал хэрэгүүдээрээ суурхаа.

…Буряад дэгэлтэй, шобхогор, залаатай малгайтай гурбан залуу хүбүүд ашаатай түрүүшын тэргэдэ һуунхай энеэбхилэлдэн байна. Энэмнай Сэлэнгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой комсомолшууд 1931 оной баян намар хуряаһан таряагаа гүрэндөө тушаажа ябана бшуу.

…Буряадай гигант гэжэ суурхаһан ЛВРЗ-гэй барилга дээрэ үдэр, һүниие илгаагүй хүдэлжэ байһан шираг залуушуул, тэдэнэй ажалай амжалта тухай нүгөөдэ фотозурагууд, экспонадууд хөөрэнэ.

…Зураг дээрэ хурса харасатай, погон мүр дээрээ зүүһэн залуу хүбүүе анхараабди. Энэмнай Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ эгээл түрүүлэн дайралга хэрэглэгшэдэй нэгэн, летчик, Буряадай комсомолдо үдэһэн Петр Харитонов мүн гэжэ танинабди. Мүн лэ комсомолой зэргэдэ хатуужалаа олоһон Советскэ Союзай Геройнууд снайпер Жамбал Тулаев, пулеметчик Георгий Москалев, летчик В. Михалев, артиллерист И. Иванов тухай һонирхолтой материалнууд эндэ бии.

…Петр Устинович Серебренников Буряадай комсомолой түрүүшын алхамууд тухай суглааргшадта тэсэнгүй хөөрэшөө. Һонирхолтойшье, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэшье ушарнуудые дурсаа. Харин тиихэдэ залуухан экскурсовод Александра Балтахинова Буряадай комсомолой мүнөө үедэ, дорюун алхамта долоон жэлэй үедэ, юу хэжэ, ямар хэрэгүүдээр алдар нэрээ суурхуулжа байһан тухайнь тогтоо.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: музейн залуу экскурсовод А. Балтахинова суглааргшадта Буряадай комсомолой үнгэрһэн зам тухай хөөрэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

„ЭХЭ ГЕРОЙН" АЛДАР СОЛО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1964 оной майн 27-ной Указаар, арбан үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэн, Буряадай АССР доторхи эхэнүүдтэ «Эхэ-Геройн» хүндэтэ нэрэ олгогдоод, «Эхэ Герой» гэжэ орден ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотанууд барюулагдаха болобо:

1. **Линхоева** Лубсама Бубеевнада—Баргажанай хүдөөгэй аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
2. **Мергинева** Мария Петровнада — Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай Калёново тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. **Хайрулина** Софья Набиевнада — Кабанскын хүдөөгэй аймагай Кабанска совхозой хүдэлмэришэн.

(ТАСС).

ҮНЭР БАЯН ЭХЭНҮҮДНАЙ АЛДАРТАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1964 оной майн 25-най Указаар олон хүүгэдтэй 130 эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар, «Эхын медаль» гэһэн медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба. Тэрэ тоодо Хориин аймагһаа 70, Прибайкалиһаа — 21, Баргажанһаа— 16, Кабанскһаа—12, Загарайһаа 11 эхэ шагнагдаһан байна.

Хориин Улзыта нютагай гэрэй эзэн эхэнэр Татьяна Андреевна Любина, Горячинск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Мария Сергеевна Белоусова, Прибайкалиин Катокельдэхи модо бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэришэн Ольга Федоровна Чой, Баргажанай аймагай Хурамхаанай совхозой хүдэлмэришэн Александра Николаевна Богатых, Аланай хэлхээ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэ Дагзама Цыренжаповна Базарова гэгшэд юһэн үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэнэйнтээ түлөө «Эхын алдар» гэһэн нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаа.

Найман үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн эхэнүүд «Эхын алдар» гэһэн хоёрдохи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэй дунда Түнхэнэй управлениин хилээмэ баригша Акулина Ивановна Зайцева, Прибайкалиин Посольск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Анфия Федоровна Кыштымова, Загарай тосхоной баазын хүдэлмэрилэгшэ Мария Михайловна Заиграева, Худанай леспромхозой хүдэлмэришэн Раиса Иннокентьевна Смолина, Коуркиин эхин һургуулиин хүдэлмэрилэгшэ Бумбу Шагдаровна Шойнжурова, Хориин Тээгдэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Екатерина Сазоновна Когова болон бусад бии.

Долоон үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн 22 эхэ «Эхын алдар» гэһэн гурбадахи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэй дунда Илька поселогой хүүгэдэй саадай хүдэлмэрилэгшэ Евгения Ивановна Герасимова, Загарайн Кижа поселогой гэрэй эзэн эхэнэр Ирина Ивановна Сутурина, Хандала тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Мария Афанасьевна Антипова, Кабанскын Турунтай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Анна Васильевна Панина, Баргажанай совхозой хүдэлмэришэн Евдокия Кириковна Ларионова, Горячинск курортын хүдэлмэрилэгшэ Надежда Андреевна Прокушева, Хори тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Дашима Очировна Цыыпова болон бусад эхэнүүд бии.

«Эхын медаль» гэһэн нэгэдэхи, хоёрдохи шатын медальнуудаар 92 эхэнүүд шагнагдаһан байна.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

…өрсэ шухаг агрегадууд

…аахарай хулһа хуряадаг совет комбайнууд Кубада тур…гаража дүүргээ. Люберецкэ, Ростовой машина бүтээл…заводуудай түлөөлэгшэд иимэ машинануудай хүдэлсые …шалгаба. Хоёр янзын комбайнууд—самоходно ба шаг…гдадаг — эдэ предприятинуудта зохёогдон бүтээгдэнхэй.

— Совет комбайнуудай ямараар хүдэлхыень харахаяа Ку…кун зон үдэр бүри олоороо ерэдэг байба,—гээд инженер…ик Николай Черей хөөрэнэ.—Игэжэ хэлсэхыень ходо …хаш: «Иимэ машинанууд бүтээгдэдэг болохо юм гэжэ … өөто һанаагүйбди».

«Мачете» гэдэг хутагаар саахарай хулһа тайраха гээшэ … хүшэр, бүтээсэ багатай байгаа юм. Кубада шанаржуу…агүй саахар бүри ехээр ургуулдаг болохоор түсэблөөд …ань, энэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаха ёһотой болоно.

Совет конструкторнууд хани нүхэдтөө туһалхаяа хамагһаа … ерээ. Тиигэжэ комбайнууд зохёогдон бүтээгдэбэ. Ямар… бэ? Саахарай хулһа тайраһаар лэ ашаалха аргатай, дэл…дээрэ түрүүшын өөрсэ шухаг агрегат!

Туршалга хэхэ үедэ совет комбайнууд 2.700 тухай тонно … хуряажа, тус бүридөө 25—30 хүниие халаһан байна.

В. МАШКИН,
АПН-эй соб. корр.

Гавана.

…лис оронуудай правительстванууд үхибүүдтэ ехэ анхарал …жа байдаг. Үхибүүдэй элүүр энхэ байхын тула, эрдэм …да һургаха, шэнэ общество байгуулха хүнүүдые хүмүү… хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргагдажа байдаг. …г дээрэ Германиин Демократическа Республикын залуу эр…харуулагдана.

АДН—ТАСС-ай корр.

„Гедеон Рихтерэй" шэнэ ажабайдал

Медикаментнүүдые үйлэдбэрилэн гаргадаг «Гедеон Рихтер» гэжэ багахан предприяти 60 гаран жэлэй урда тээ байгуулагдаһан юм. Арадай засагай жэлнүүдтэ Европодохи эгээн томо үйлэдбэринүүдэй нэгэн болоо. 1948 онһоо 1963 он хүрэтэр заводой продукци 50 дахин ургаа.

«Гедеон Рихтер» гэһэн тэмдэгтэй эмүүд, бусад хэрэгсэлнүүд мүнөө дэлхэйн олохон оронуудта мэдээжэ болонхой. Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта алдаршанхай юм.

Наһажаал, мүн залуу мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн эб эетэй коллектив предприятиин лабораторинуудта, цехүүдтэ ажаллана. Жэшээлхэдэ, главна инженер Лайош Пилих заводой үмсын мэдэлэй байхадань, энэ тушаал эзэлдэг байһан гэхэ. Зүгөөр урдандаа, арад зоной засаг гартаа абаагүй байхада жэл бүри 20 шахуу шэнэ эм үйлэдбэрилдэг предприяти тухай һанаашалжа шадаха байгаа аал!

Залуу мэргэжэлтэд — һүбэлгэн шэнжэлэгшэдэй түрүү отряд. Һүүлэй үедэ эдэнэй зургаанииинь эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэтэй болохо диссертаци бэряа.

Урдын хүдэлмэришэд, харин мүнөө инженернүүд болоһон Денеш Секей, Пал Сендреи ба бусад үйлэдбэриһөө һамшангүй дээдэ һургуули дүүргэнхэй. Тиигэһэнэй һүүлээр эндэ ажаллахаяа ороһон залуу хүдэлмэришэд бусадһаа гээгдэнэгүй. Эдэнэй олонхинь заводой үдэшын техникумдэ, университедэй химиин ба биологиин факультедүүдтэ һурана. Эрхим һайнаар һурадаг студентнэртэ дирекци стипенди үгэдэг.

«Гедеон Рихтер» заводто дүй дүршэлтэй, шадабари ехэтэй мэргэжэлтэд хэрэгтэй. Ушар юуб гэхэдэ, мүнөө тус предприяти гүйсэд шэнэдхэгдэн һэльбэгдэжэ байна. Бүтээсэ ехэтэй шэнэ машинанууд удаа дараалан тодхогдожо, ашаглалгада оруулагдана. Цехүүдэй корпусууд урган бодоно. Эсэстээ продукци бүтээн гаргалга жэл бүри дунда зэргээр 35 процент дээшэлнэ.

И. КУЛЬЧАР,
АПН-эй корр.

Будапешт.

МОНГОЛОЙ ЭЛҮҮРЖҮҮЛГЫН ГАЗАРНУУД

…Улаан шабарай, хайр шулуудай забһараар уурал һабанана, сероводородой эхүүн үнэр анхилна. Хонхосог сооһоо халуун уһан бурьялан гарана. Энэнь аршаан-мүнхын уһан гээшэ.

Гушан жэлэй урда тээ Хангай уулын бооридо оршодог Хужартын аршаанда барилгашад ерэһэн байгаа…

Мүнөө Хужарта нютаг Монгол ороной эгээн ехэ элүүржүүлгын газар болонхой. Республикын бүхы заха булангуудһаа аргалуулхаяа эндэ ерэдэг. 80 гаран врач, фельдшер, медицинскэ сестранууд эндэ хүдэлдэг юм.

Энэ курорт болбосон һайнаар түхеэрэгдэһэн эмнэлгын корпусуудтай, зунай павильонуудтай. Эндэ нэгэн доро 500 хүн аргалуулжа шадаха. Дэлхэйн элдэб оронуудһаа: Советскэ Союзһаа, Чехословакиһаа, ГДР-һээ, Японһоо ерэдэг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ МНР-тэ хори тухай курорт, амаралтын байшангууд баригдажа, малшад, хүдэлмэришэд, алба хаагшад, студентнэр амаралтаяа үнгэргэдэг, аргалуулдаг болоо.

А. СЕДЕНКО,
АПН-эй корр.

Улаан-Баатар.

ҺОНИРХОЛТОЙ МУЗЕЙ

Алишье город, тосхонуудаар, айл нютагуудаар анха түрүүшынхеэ ябахадаа, үзэсхэлэн һайхан газарнуудыень үзэжэ, танилсаха гэдэг заншал бии гээшэ ааб даа. Тиимэһээ Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын Буряад национальна округой түб —Усть-Орда (буряадаараа Харгана) тосхондо ерээд байхадаа, эгээн түрүүн тэндэхи музейдэ ороббди. Округой түүхэ болон хизаар дайдые харуулдаг энэ музей 1946 оной апрельдэ нээгдээ.

Үүдэ оромсоор зүүн гар талала Усть-Ордын национальна округой мүнөө үеын жаргалта һайхан байдалые харуулһан гоё зураг: долгилон байгаа алтан таряалан соогуур талын онгосо— комбайн тамарна. Тээ саахануурынь — атар баян талада адууһа мал бэлшэнэ. Бүри саанахана — болбосон түхэлтэй томохон тосхон харагдана. Харгыгаар ашаанай машина, автомобиль мэтын агта хүлэгүүд табилуулна. Тойроод үдхэн ногоон ой модотой дабаанууд, дээгүүрнь —сэлмэг номин тэнгэри. Энэ зурагай хажуугаар хуушанай муухан Харгана нютагые совет үеын шэнэ ехэ Усть-Орда тосхонтой жэшэһэн фотонууд бии.

Эндэхи зоной оложо асарһан эртэ урда сагай зүйлнүүд: мамонтын шүдэн (Эхирэд-Булгадай аймагта олдоһон), мамонтын томо һоёо (Алайрай аймагай Нүхэд тосхондо олдоһон), бизоной эбэр, Сибириин носорогой толгойн яһан табяатай. Округой дэбисхэртэ амидаржа байдаг ан гүрөөлнүүдэй, элдэб шубууд амиды мэтээр харагдана. Таһалгын тэг дунда —томо гэгшын бугын дүрсэ, хажуудахи ехэ хайрсаг соо хоёр хүлэри (хабарга), гурбан үнэгэн, доргон, баабгай мэтын амитадай мануули харагдана. Ханын хажуудахи хайрсагта галуун, нугаһан, ху…, хура, һойр, харсага, торхируу, сахали мэтын элдэб шубуудай экспонадууд бии. Удаадахи таһалга соонь эндэхи нютагуудай эртэ урда сагай байдал харуулагдана. XVIII—XIX зуун жэлнүүдэй үеын Эрхүүгэй буряадуудай байдалые харуулһан экспонадууд яһала олон. Буряад ороной Россин гүрэнтэй нэгэдэһэнэй угаа ехэ удха шанартай байһые музейн материалнууд эли тодоор гэршэлнэ. Ород янзаар буряадуудай гэр барижа байһые шадалтайхан буряадай гэртээ үхибүүдээ һургажа байһые, буряадуудай түмэрэй дарха хэжэ байһые харуулһан Л. С. Новицкиин зурагууд, буряадуудай бэһал урда сагта таряагаа хатаажа, үбһэеэ хуряажа байһан фотонууд ханада үлгөөтэй. Тэрэшэлэн 18—19-дэхи зуун жэлнүүдтэ эндэхи буряадуудай хэрэглэдэг байһан гэр соохи юумэнүүд стенд дээрэ олоороо табяатай: модон хүнэг, модон аяга, табаг, шанага, тэбшэ, модон эмээл, анзаһан гэхэ мэтэ. Бэһал тэрэ үеын буряад хүбсаһа хунар — тэрлиг, дэгэл, гутал, дүгты, малгай, бээлэй, утаһан бэһэ, алшуур, гааһан мэтэнүүдые хаража, урдань буряад зонойнгоо ямар гээгдэнги буурай байдалтай һууһые музейдэ ерэгшэд мэдэжэ абана. Буряадай соёл культурын элитэ ажал ябуулагша Матвей Николаевич Хангаловта ехэхэн һуури үгтэнхэй.

Совет үеын шэнэ байдалые харуулһан таһалга соо ороходоо «Агуу ехэ Октябриин социалис революци хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үеые, коммунизмын үеые эхилээ» гэһэн уряа лозунг уншанабди. Үүдэ ороходо Ленинэй томо бюст харагдана.

«1918—1919 онуудта Сибирьтэ большевигүүдэй партиин хэһэн ажал ябуулга» гэжэ темээр эмхидхэгдэһэн стенд хаража, хүнүүд удаан зогсонод, Зүүн-Сибириин элитэ большевигүүд, революционернууд болон партизанууд М. Н. Ербанов, М. М. Сахьянова, П. С. Балтахинов, Н. А. Каландарашвили, Д. Е. Зверев болон бусадай зурагууд, тэдэнэй хуряангы намтар музейдэ бии.

Мүн Колчагай алуурщадай шуһан харгые эрид шангаар элишэлэн шүүмжэлһэн документнүүд эндэ олон.

Хархис сагаантанай, хариин империалистнуудай арьяатан зэрлиг аашануудта зэбүүрхэн бодоһон арад зон партизан тэмсэл шангаар хэжэ, 1919—1920 онуудта Алайр, Нүхэдэй, Боохон, Эхирэд, Баяндайн аймагуудые дайсан хархисуудһаа бүрин сүлөөлһэн байгаа.

Удаань Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеые харуулһан буланда ерэнэбди. Дайнай үедэ эрэлхэг зориг гаргаһан эндэхи нютагуудай баатарнууд — генерал Балдынов, сэрэгшэд В. П. Хантаев, А. П. Чумаков, Е. И. Быков, мүн гвардиин полковник В. Б. Борсоев тухайда музейн материалнууд дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэнэ.

Округ соогоо баатар ажалаараа суурхаһан Социалис Ажалай Геройнууд И. Е. Рыцев, С. И. Максимова, М. Л. Муруев, Р. Ж. Имегенов, С. Б. Колесников, И. Н. Покорский гэгшэдэй фотозурагууд харагдана. Тэрэшэлэн замай залуурщад— округой сололото кукурузашан А. Т. Балушкин, һаалишан Е. Б. Болошинова, гахайшан М. Е. Брагина, һаалишан В. И. Пастухова, хонишон К. Б. Данилова болон бусад түрүүшүүлэй габьяата ажал тухай хэлэгдэнэ. 1959—1965 онуудта Усть-Ордын округой бэелүүлхэ долоон жэлэй түсэбэй диаграммануд энэ хугасаада округой ажахы болон соёл культурын али зэргээр урган хүгжэжэ байһые али тодоор харуулна.

Усть-Ордын национальна округто түрөөд урган гараһан түлөөлэгшэд — литература, искусствын ажал ябуулагшад—уран зохёолшод А. А. Торов, А. И. Шадаев, С. Т. Хилтухин, Ким Ильин, уран зураашад Р. С. Мэрдыгеев, Ф. И. Балдаев, К. И. Сергеев, Б. С. Садыков, артистнууд Л. Сахьянова, А. Абашеев, С. Барцева, А. Ильин, М. Степанова болон бусадай зурагууд харагдана.

Юрэнхыдөө Усть-Ордын округой хизаар ороной болон түүхын музей нилээд баян экспонадуудтай угаа һонирхолтой, үзэсхэлэн һайхан газар, соёлой шухала гуламта болонхой.

Ц. БУДАЕВ.

Усть-Орда тосхон.

…ЛАМЫН ШАЖАНАЙ УЛЭГДЭЛЭЙ БАЙҺАН ШАЛТАГААН, ТЭРЭНИИЕ УСАДХАХА АЖАЛ ЯБУУЛГА ТУХАЙ

…онин хубисхалай урда тээ …ряад зон бүгэдөөрөө ламын … ном сурһаалда һүзэглэн …, 36 дасан хиидүүдые өөрын…э хүлһэнэй хүсэ шадалаар …г гоё һайханаар барижа, 16 …ахуу лама бандинарые эдеэ … үйлэхэ хубсаһаар хангажа …инь элитэ. Бурхан шажанда …анһаа ламын идхуулгаар … харагдажа байгаа бо…, хүнэй наһа ами… үнэн бэшэ, харин хооһон … багтана гэжэ ойлгоод ябаа…дууд Октябриин социалис …ай ашаар колхоз, совхоз …, жэнхэни жаргалтай, соёл …ол түгэс байдалтай боложо … юм. Тиигэбэшье мүнөө ком…йгуулжа байгаа сагта зарим …оной байдалда, сэдьхэлдэ …ажанай сургаалай, зан заншалэгдэлнүүд үсөөншье бэшэ … бии.

…арад бүгэдөөрөө эрдэм, нау…тэй болохо, коммунис ёһоор …лэгдэхэ ёһотой гэжэ пар…II съезд зорилго табинхай. … XXII съездын баталһан … Программые бэелүүл…тула зарим совет зоной … улэһэн урда балар сагай …үүдтэй, илангаяа шажан … үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ … Ушар иимэһээ партиин …на Комитет шажанай сур…онэй зан заншалай үлэгдэл… тэмсэхэ олон хэмжээнүүдые һүүлэй үедэ абанхай. 1963 оной һүүлдэ ЦК-гай дэргэдэхи соёл сурталай комисси үргэн суглаан дээрэ нүхэр Л. Ф. Ильичевой гүнзэгы удхатай элидхэл шагнан хэлсэжэ, коммунизм байгуулжа байгаа үе сагта хайшан гэжэ шажантай оностой нягтаар тэмсэхэ асуудалнуудые шиидхэһэн юм. Энэ суглаанай тогтоомжые дүүргэхын тула эндэ һаяхан манай Улаан-Үдэдэ болоһон зургаан хоногой семинар һонирхолтой ба амжалтатайгаар үнгэрбэ. Буряад арадай аха дүү болохо хальмаг, түвэ, хакас, Усть-Ордын болоод Агын буряадуудай түлөөлэгшэнэрэй ерэжэ хабаадалсаһаниинь дэмжэн сэдьхэмээр. Нүгөө талаарнь бодоходо, олон арадуудай түлөөлэгшэнэрэй хабаадалгатайгаар лама, бөөнэрэй шажанай сургаал шүүмжэлхэ семинар Улаан-Үдэдэ болоһон ушар манай республикын эрдэм шэнжэлэлэй, соёл болбосоролой талаар ехэ ургаһыень харуулна гэжэ һанамаар.

Энэ семинарай дараагаар мүрыень сардан ламын шажанай үлэгдэлнүүдэй байһан шалтагаанууд тухай, эдэниие хайшан гэжэ усадхаха замууд ба ажал ябуулганууд тухай нэгэ хэдэн үгэ хэлээ һаа болохо байна.

СССР-тэхи буддын шажанай дасанай түб Буряадтамнай байна, хамба-лама толгойлогшотой дасанай ламанар Зүүн Урдахи Азиин гүрэнүүдэй болоод Японой буддын шажанай бүлгэмүүдтэй ехэ харилсаатай, хари гүрэнэй буддын түлөөлэгшэнэр манай республикаар аяншалан айлшалдаг, хамба-лама хари гүрэнүүдээр айлшалдаг. Эдэ бүгэдэ ябадалнууд һүзэгтэй зоной сэдьхэл хүдэлгэдэг, ламын шажанай удха шанар, нэрэ хүндые үргэн дэмжэдэг. Гадна манай буряад һүзэгтэй зон хари гүрэнэй буддын шажанай ажал ябуулагшадай ангиин байдалые мэдэдэггүй. Манай Буряад нютагаар айлшалдаг буддын шажанай хариин ажал ябуулагшад империализмтай, дайнтай тэмсэхынгээ хажуугаар, өөһэдынгөө гүрэнэй арад түмэнэй дунда коммунизмын сургаалые нэбтэрүүлхэгүй гэжэ оролдодогынь манай һүзэгтэн мэдэдэггүй, тэдэндэ иимэ ушар ёһые хүн ойлгуулжа үгэдэггүй. Ушар иимэһээ манай буряад һүзэгтэ үбгэд, хүгшэд хариһаа ерэһэн ламанарые амиды бурхан бодисатва мэтээр һанажа, адис абахын түлөө аяар холын газарһаа олоороо дахалдажа ерэдэг.

Арад түмэнэй дунда атеистическэ хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулхын тула ламын шажанай хариин, гадаадын буддын шажантай харилсаатай байһыень, тэрэнэй удха шанарыень зондо ойлгуулжа үгэхэ шухала. Үсөөн бэшэ ушарнуудта манай лекторнуудһаа ламын шажанай үлэгдэлнүүдэй байһан шалтагаануудые асуудаг юм. Һүүлэй үедэ Буряадай комплексно эрдэм шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэдэй шэнжэжэ үзэһэнэй ёһоор, манай республикын һүзэгтэй зоной ехэнхинь таби жара гаран наһанай үбгэд, хүгшэд болоно. Эдэ үбгэд, хүгшэд залуу наһандаа колхоз, совхоз тогтоолсоһон, шэнэ байдалай түлөө тэмсэһэн, үзэг бэшэгтэ һурахын тула хотонойһургуулида ябаһаншье һаа, үбгэрхэ, хүгшэрхэ наһандаа өөрынгөө бага балшар наһанһаа эхынгээ хүхэнэй һүнтэй хамта һорогдоһон бурхан шажанай үзэлнүүдые орхёогүй, харин наһанайнгаа эсэстэ хойто түрэлдөө тама баридай орондо унажа түрьбэлгүй зоболондо хосорхоһоо айжа, дасан ламада үргэл мүргэлөөр буян хэжэ, түгэс жаргаланта диваажан шангад гэхэ мэтын дээдэ оронуудта мүндэлхын түлөө бүхы сэдьхэлээ гүйлгэдэг. Энэ юундэ иигэнэб гэхэдэ, гансал эрдэм һургуули багатай дээрэһээ болоно бшуу. Гадна сагай уларилай хасуу шэрүүнтэй тэмсэжэ ябаһан мал ажалтай хүдөөгэй буряадууд үни холын сагһаа эхилжэ үндэр хадын обоо бурхан тахижа, уһа бороо, үбһэ ногоо, үндэр тэжээлтэ малаар олон, үри хүүгэдээр үнэр болохын түлөө мүргэдэг заншалынь мүнөөшье хүрэтэрөө һалаагүй. Нютагай үбгэд байгаалиин шэнжын жама ёһые мэдээгүйһөө хюруу мүндэр, ган гасуурые хорихоёо һанажа обоо тахидаг. Түнхэндэ — Буха ноён Шаргай ноён хоёрые, Баргажанда Бархан үндэр, Балган шалши гэхэ мэтые, Хэжэнгэдэ— Буурал Баабайе, Зэдэдэ, Сэлэнгэдэ— Бүрин хааниие гэхэшэлэн обоонуудые тахидаг. Урда сагай хуушанай зан заншалые дагажа, дасанай хуралда мүргэхэдэ, обоо тахихада хабаадалсаха, нүгшэһэн эхэ эсэгынгээ үгөөр бурхантай байха, хүниие хүдөөлүүлхэдөө ламые асарха, алтан һаба татуулха, абарал буулгаха гэхэ мэтэнүүд бии. Хүдөөгэй аршаануудта докторой арга, соёл-болбосоролой хангалтагүйгөөр табигдаһан, эд бараа, эдеэ хоолой зүйл мууса эмхидхэһэнһээ боложо, арюун хүсэтэ эмэй шанартай аршаанууд мүргэлэй газар болошодог ушар бии. Хэдэн мянган түмэн зоной наһа бэеые абаашаһан хоёрдохи дэлхэйн дайнай нүлөөлгөөр үхибүүдээ дайнда алдаһан үбгэд, хүгшэд үргэл мүргэл хэжэ тэдэнэйнгээ хойноһоо наһанай түлөө оролдонобди гэжэ сэдьхэлдээ һанажа ябадагшье гээшэ. Заримдаа эдихэ, ууха, хүхихэ, сэнгэхэ дуратай зарим залуушуул обоодо үбгэдөөр гаралсажа архи, мяханһаа хүртэлсэдэг. Эдэ бүгэдэ манай атеистическэ хүдэлмэри хүдөө газарта муугаар ябуулһанһаамнай болоно.

Марксизмын сурталай ёһоор, бурхан шажанай байгаагүй саг байһан юм, бурхан шажанай үгы болохо саг ерэхэ юм. Бурхан шажанай үгы болохо энэ саг хүлеэжэ байха бэшэ, харин бидэ бүгэдэ коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэхэтээ хамта атеистическэ хүдэлмэри ябуулха ёһотойбди гэжэ манай парти заан тэмдэглэнэ. Манай коммунис партиин Центральна Комитет атеизмын хүдэлмэриин хоёр шухала юумэ тэмдэглэнэ:

Нэгэдэхинь, атеизмын пропагандын гол зорилгонь эрдэм, наукада бурхан шажанай харша сурталые харуулан элирүүлхэ гээшэ.

Хоёрдохинь, бурхан шажантай тэмсэхэ ябадал һүзэгтэй зонтой тэмсэл бэшэ, харин һүзэгтэй зониие гэгээрүүлхын түлөө тэмсэл гээшэ.

Буряадай областной ба нютагай партиина организацинууд һүүлэй жэлнүүдтэ бурхан шажантай тэмсэхэ ажалдаа нэгэ хэдэн амжалта түйлаһан, атеистическэ пропаганда ябуулһан юм. Манай республикада бурхан шажан улам дэлгэржэ, һүзэгтэй зон олошоржо байна гэхээр бэшэ. Тиигэбэшье бурхан шажан һүнэжэ, һүзэгтэй зон хэдэ хэдээрээ һүзэггүй боложо байна гэжэ баһашье хэлэхээр бэшэ. Тиимэһээ манай зорилго гэхэдэ атеизмын хүдэлмэриие бүри һайжаруулха ёһотойбди.

Мүнөө республикымнай аймагуудаар ехэнхидээ бурхан шажанай хархис удха шанар тухай лекцинүүд уншагдадаг, тиихэдээ энэ лекцинүүдтэ нэгэшье ёһото һүзэгтэй хүн ерэдэггүй, ганса нэгэ ерээшье һаа, бурханаа орхиһониинь дуулдаагүй. Гадна манай хүдөөгэй лекторнуудай лекцинүүдтэ бурхан шажаниие ехэ бүдүүлиг талаарнь, урданай ёһоор шүүмжэлэгдэдэг, харин буддын шажанай үзэл сурталай хархис удхые гүнзэгыгөөр шүүмжэлжэ шададаггүй. Теэд эндэ хүдөөгэй лекторнууд гэмтэй бэшэ. Манай эрдэмтэд хүдөөгэй зондо ойлгосотой, бурхан шажанай сургаалые ойлгуулан шүүмжэлһэн номуудые буряад хэлэн дээрэ бэшэжэ гаргаһаншье бэшэ, үнгэрхэдөө буддийска философи тухай нэгэ нимгэхэн ном бэшэжэ хэблээгүйнь элиха юм. Атеистическэ хүдэлмэриин түрүү туршалгаар һүзэгтэй зонтой ганса гансаараа хөөрэлдэжэ, тэдэниие һүзэггүй болгохо зорилго табигдаха ёһотой. Хүдөөгэй буряад зоной дунда иимэ хүдэлмэри оройдоо ябуулагданагүй, манай атеистнууд һүзэгтэниие, тэдэнэйнгээ тусхай үргэл мүргэлые, шажанай ном сурталые муу мэдэдэг. Энэ манай атеистнуудай гол дутуу дутагдал болоно. Үбгэд, хүгшэдэй дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулагдадаггүй. Обоо мүргэл бү үүсхэгты, үхибүүдые бурханай номой ёһоор бү хүмүүжүүлэгты, үдэжэ байгаа залуушуулые коммунизмын сахил журамаар, ажалда шунаитайгаар хандаха сэдьхэлтэй байхаар хүмүүжүүлхэдэ туһалалсагты гэжэ үбгэд, хүгшэдтэ ойлгуулха тон шухала.

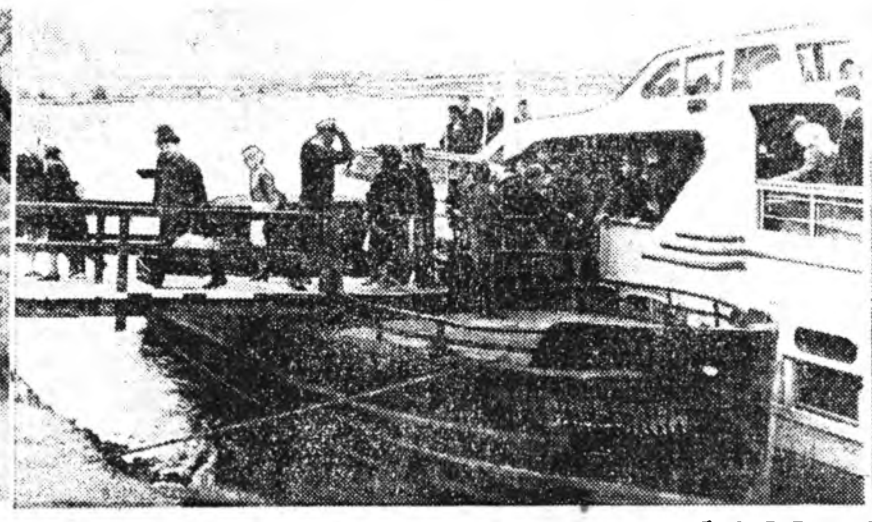
Манай буряадай зан заншалда урда сагай ламын шажан оролсоһон, тэрэнь мүнөө болотороо үлэһэн. Арадай ажахыда хабаатай сагаалган, амар жаргалтанай байдалай түрэнара, үхибүүдэй түрэлгэ гэхэ мэтэнүүд мүнөө хүрэтэрөө заримдаа шажанай зүйлтэй байдаг. Мүнөөнэй арадай зан заншалнуудые шажанай зүйлнүүдһээ сэбэрлэжэ, унахаараа коммунис ёһоной заншалнуудые бии болгохо, нэбтэрүүлхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай.

СССР-тэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха ябадал, жэл ерэхэ бүри арадай ажабайдал, соёл болбосоролой ургалта ба оностой нягтаар ябуулһан атеизмын хүдэлмэри буряад һүзэгтэй зониие һүзэггүй болгожо, жэнхэни эрдэм, наукын үзэлтэй болгохонь дамжаггүй.

Р. ПУБАЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

АМАРАЛТЫН ҮДЭР УЛААН-ҮДЭДЭ

НОГООН АРАЛ ДЭЭРЭ

...Хүхюун даа, хүхюун, ногоон аралда. Хэр угһаа хойшо городой ажалшадай дура зоригые эзэлжэ шадаһан энэ аралда амархаар ерэхэдэ хүхюун, сэнгүү, хододоо хүн зон олон байдаг. Байгаалиин гоё һайхан уларилтай энэ арал городой ажалшадай зулгы зохид зунай үдэрнүүдтэ сүлөөтэй сагаа һайнаар үнгэргэхэдэнь ёһотойл гуламта боложо үгэдэг болонхой. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр городоймнай ажалшад одоошье үнинэй хүлеэгдэһэн Ногоон аралдаа сугларжа, сэбэр агаарта амарһан, сэнгэһэн байна. Эртэ үглөөнһөө эхилээд газаа тиимэшье дулаан болоошьегүй һаань, Ногоон арал дээрэ хүн зон дүүрэн байгаа. Амархаар иишэ ерэһэн ажалшадай мэдэлдэ арбаад автобус, хажуу таладаа дойбод хээтэй таксинууд, сэлгеэхэн Сэлэнгын сэнхир хүхэ уһа долгитуулан тамардаг «Альбатрос» теплоход үгтэһэн байна. Дурсагдаһан машина, теплоходто һуухые хүсэтшэд арбаад минута болоод аян замаа үргэлжэлүүлдэг транспортдаа һуугаад иишэ тиишээ тамаржа гү, али елэгэр хара асфальтаар табилуулжа, амаралтынгаа нэгэ үдэрые хүхюун сэнгэлигээр үнгэргөө.

Ногоон аралдаа амархаар ерэһэн ажалшад тэндэ эмхидхэгдэһэн худалдаа наймаанай киоскһоо өөһэдынгөө дуратай эдеэ хоол абажа, үдынгөө хоол бэлдэад сэбэр агаартаа сэнгэһэн, наадаһан байна. Аралай тэг дунда эмхидхэгдэһэн ехэ талмай дээрэ духовой оркестрэй ирагуу гоё хүгжэм доро хатар наадан эмхидхэгдээ. Тиихэдэ амарагшадай дуратай ном, шэнэ газетэ, журнал абажа харахашье гээ һаа, баһал эндэмнай тусхай библиотекэ ерэнхэй, соморхон зохид тагууд дээрэ элдэб янзын номууд аятай зохидхоноор табяатай. Эндэһээ тээ саашалхада волейбол, теннис наадаха, өөрынгөө мэргэнийе туршажа үзэхэ газарнууд эмхидхэгдэнхэй. Аралай бусад шугы бургаһанай узуурта бүлэ бүлөөрөө суглараһан ажалшад ябаһан лэ газарта дүүрэн. Хоншуу һайхан үнэрөөрөө хүн бүхэнэй дура буляадаг мойһоной узуурта түбхинэһэн бүлэнэртэй хөөрэлдэн гэһээмнай: Шишковка тосхонһоо ерэһэн «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд байшоо. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, коммунис ажалай ударнигууд—крановщик, жолоошон мэргэжэлтэй Михаил Андреевич Федоров, слесарьнууд Дмитрий Иванович Федьков, Анатолий Игнатьевич Разницын гэгшэд гэр бүлөөрөө ерэнхэй, сэбэр агаарта үдынгөө эдеэ хоол бэлдэхэжэ байба.

— Долоон хоногойнтоо нэгэ үдэрые хээрэ—сэбэр агаарта гаража үнгэргэхэдэ хэды зохид, һайн байдаг бэ. Эндэ амарһанайнгаа удаа, үглөөдэрынь бэе хүнгэн, сарюун болошоһондол байдаг. Үшөөһэ бургааһан дээрэ эдеэгээ хэжэ абахада, хэды хоншуухан, амтатай байдаг гээшэб?!—гэжэ нүхэр Федоровой һамган омогорхоно.

Тэрэшэлэн аханар, мүн үетэн нүхэдтэйгөө амархаар ерэһэн һурагшадшье энэ үдэр Ногоон арал дээрэ олон байгаа. Жэшээнь, Октябрьска районой 29-дэхи, Железнодорожно районой 27-дохи һургуулинуудай 8-дахи классай һурагшад бүлэг бүлэгөөрөө сэбэр агаарта амаржа, наадажа байба. Эдэнэрнай үсэгэлдэр түрүүшынгээ шалгалта математикаар үгэһэн байна.

...Сэбэр агаарта амарһан, сэнгэһэн ажалшад хоорондоо волейбол наадажа, хатар, танца, элдэб янзын наада зугаа эмхидхэжэ амаралтынтаа энэ үдэрые ехэ зохидхоноор, хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэбэ ха юм.

Т. БАДМАИН.

ГУРБАН УУЛЗАЛГА

Амаралтымнай энэ үдэр футболоор республикын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн үргэлжэлжэ, Улаан-Үдын стадионууд дээрэ гурбан уулзалга болоо.

Үдэрэй 18 часта түмэр замшадай стадион дээрэ «Металлург» (Закаменск) талмайн эзэд — «Локомотивай» командатай наадаба. Наадаанай эхилһэнэй һүүлээр зургаан минутын үнгэрөөд байхада түмэр замшадай добтологшо хажуу талаһаа сохигдоһон бүмбэгэ аяар хорин дүрбэн метрэй зайһаа сохин гэхэдээ нүгөөдүүлэйнтээ ворота руу сэхэ эльгээжэ, тоотой болобо.

Стадионой эзэдэй баруун гар талын добтологшо Сруковой эршэтэй шангаар сохиһон бүмбэгэ айлшадай хамгаалагшадай нэгэнэй толгой дээрэ буухатайгаа зэргэ хажуу тээшээ халба һурэн, металлургынхидай ворота руу орошоо.

Амаралтын удаа түмэр замай локомотивайхид үшөө хоёр бүмбэгэтэй боложо, тэдэнэрэй наадалга 4:0 тоотойгоор, талмайн эзэдэй илалтаар дүүрэһэн байна.

* * *

Түмэр замшадай стадион дээрэ наадане боложо байха үедэ республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үшөө нэгэ уулзалга болобо. Тэндэ «Байгалай» футболистнар ЛВРЗ-гэй «Локомотивай» спортсменүүдтэй уулзаа. Эдэ хоёр командын наадалга «Байгалай» спортсменүүдэй илалтаар, 3:1 тоотойгоор дүүрэѳ.

* * *

Сэмбэ нэхэгшэдэй стадион дээрэ талмайн эзэд — «Текстильщигэй» команда Каменскын «цементник» бүлгэмэй футболистнартай наадахадаа тэдэнэрые 8:3 тоотойгоор шүүбэ.

Д. БАЛДУЕВ.

ВЕЛОСИПЕДЭЭР УРИЛДААН

...Хяагта руу ошоһон үргэн дардам харгыгаар мүрысөөнэй велосипедүүдые унаһан спортсменүүд хойно хойноһоо һубарилдан үнгэрнэ. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр городоймнай спортсменүүд Улаан-Үдэһээ 14 километр зайтай газарта городой түрүү һуури эзэлхын түлөө хоорондоо мүрысөө үнгэргэһэн байна.

— Амаралтын үдэр гү? Бидэнэр амаралтынгаа үдэр бүхэнии спортын энэ тэрэ зүйлнүүдээр һорёо, мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ, ехэ тулалдаанда бэеэ бэлэдхэдэг байнабди, — гэжэ спортын мастер Вячеслав Шеглатов хөөрэнэ.

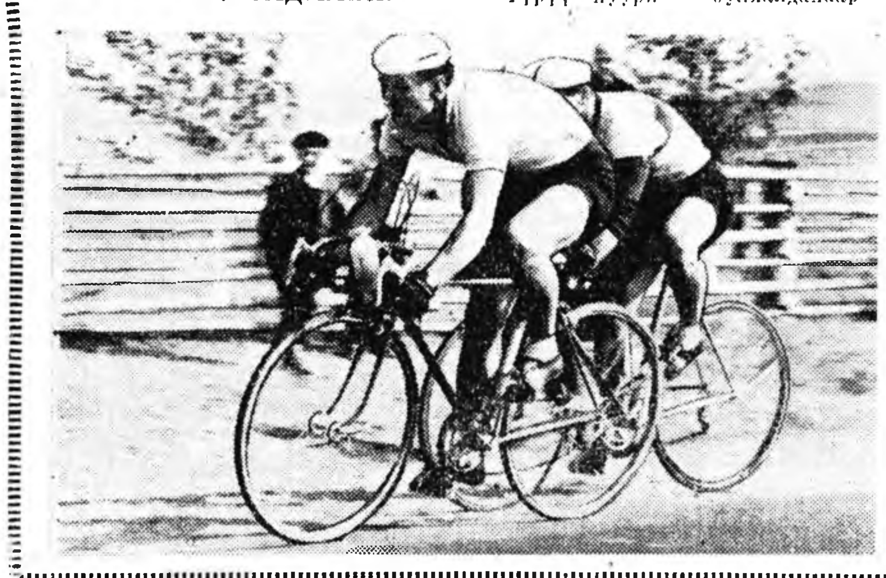
— 75 километрэй зайда урилдаха спортсменүүд — эрэшүүл аян замдаа түхеэрэгты! — гэһэн дохёо бултанай дунда хүлеэтэй болгоно.

Түрүү һуури буляалдахаар сугларһан «Ажалай резервын», «Буревестник», «Труд», «Спартак», «Локомотив» бүлгэмүүдэй хори гаран шамбайшуул хоорондоо ана мана урилдаһаар холын аян замда мордобо. Эдэнэрэй удаа эхэнэрнүүд — 20, эдиршүүл— 40, эдир басагад 15 километрэй урилдаанда табигдана. Энэ үдэр хамтадаа таби гаран спортсменүүд хоорондоо мүрысэжэ, эндэ сугларагшадай анхаралые татана. Эдир басагадай дунда болоһон шанга тулалдаанда «Ажалай резервын» түлөөлэгшэ Таня Колядина бултанһаа түрүүлжэ, городой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Эхэнэрнүүд сооһоо конькигаар спортын мастер болоһон Маргарита Журкина шалгараа. Урилдаанда гараһан эрэшүүлэй дундаһаа ута зайгаа хоёр час 14, 40 секунда соо гаталжа ерэһэн Вячеслав Щеглатов эрхимлэжэ, баһал чемпионой нэрэдэ хүртэнэ. Нүгөөдэ — эдиршүүлэй дундаһаа «Ажалай резервын» түлөөлэгшэ Виктор Демехин түрүүлнэ.

Хоёр үдэрэй туршада болоһон мүрысөөнэй дүн гаргахада, «Ажалай резервын» команда эрхимлэжэ, түрүү һуури эзэлһэн байна.

Дээдэ зурагууд дээрэ. 1. Ногоон арал дээрэ болоһон хатар. 2. Альбатрос ээлжээтэ тамаралгадаа. 3. Арал дээрэхи волейбол наадалга. Зүүн гар талын доодо зураг дээрэ загаһа барилга. Дундахи зураг дээрэ велосипедэй урилдаан. Баруун гарай зураг дээрэ арал соо амаржа һууһан басагад.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ, Л. ХАЙДУРОВ
хоёрой зурагууд.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Иосип Броз Тито Финлянди ерэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, июниин 1. (ТАСС). Югославиин Федеративна социалис республикын президент Иосип Броз Тито Финляндиин президент У. К. Кекконенэй уряалаар гүрэн түрын хэрэгээр Хельсинки хото мүнөөдэр ерэбэ.

Алжир Марокко хоёрой хоорондохи харилсаа гуримшуулагдана

АЛЖИР, июниин 1. (ТАСС). Тлемсен городто майн 25-һаа майн 30 хүрэтэр Алжир Марокко хоёрой хоорондо хөөрэлдөөн боложо, хоёр оронуудай хоорондохи байдалые гуримшуулха тухай хамтын коммюникедэ гар табигдаба.

Хоёр оронуудай арад зон хилые һаадтүйгөөр гараха эрхэтэй байха; зүришэлдөөнэй үедэ оронһоо сүлэгдэһэн хүнүүд нютагтаа бусажа ерэхэ эрхэтэй; сэрэгэй хэмжээ ябуулгануудай хэгдэжэ байха үедэ хохидолдо ороһон зөөрииень бусаажа үгэхэ; зүришэлдөөнэй үедэ эрхэ сүлөөгөө хаһагдаһан хүнүүдые дары сүлөөлхэ; харилсаа холбооной асуудалаар хоёр талын экспертнүүдэй хоорондохи хэлсээе дахинаа эхилхэ гэһэн хэмжээ ябуулганууд Алжир болон Мароккын делегацийе хүтэлбэрилэгшэдэй гар табиһан протоколоор хараалагдана.

Эдэ хэлсээнүүд «бэе бэеэ ойлголсоһон, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда» үнгэрөө гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Шэнэ булимтаралга хэхээр хараална

НЬЮ-ЙОРК, июниин 1. (ТАСС). Зүүн Урда Азидахи байдал зүбшэн хэлсэхэ зорилготойгоор президент Джонсоной захиралтаар болоһон США-гай сэрэгэй болон дипломатическа хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн мүнөөдэр Гонолулада (Гавайска аралнууд) эхилээ.

Зүүн Урда Азида «сэрэгэй хүсэнүүдые харуулха» тухай асуудал зүблөөн дээрэ хэлсэгдэхэ юм гээд «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондент Френкел Гонолулаһаа мэдээсэнэ. Гонолулада болоһон зүблөөнэй үедэ Хойто Вьетнамда эсэргүү хэмжээ ябуулганууд гол анхарал хандуулагдаха юм.

Хойто Вьетнамда добтолго хэхэ бэлэдхэл хэдэн һарын турша соо правительство хэжэ байна гээд Сэрэгэй хэрэглэмжэдэ мүнгэ һомолхо талаар США-гай түлөөлэгшэнэрэй палатын подкомиссиин гэшүүн М. Лэйрд радиогоор үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Пентагоной ээрхэг түримхэй түсэбүүд Лаос болон Камбоджодо добтолхо хэмжээ ябуулгануудые мүн лэ хараална гээд «партизануудта эсэргүү» үгэ хэлэжэ байхадаа дашууран, тэрэ мэдүүлһэн байна.

Японой зэбсэгтэ хүсэнүүдые улам хүсэтэй болгохо түсэб

ТОКИО, июниин 1. (ТАСС). Японой зэбсэгтэ хүсэнүүдые саашадань улам хүсэтэй болгохо түсэбые Японой национальна оборонын министерствэдэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Тус управлени ерэхэ жэлдэ «Ф-104» гэжэ американска 50 истребитель, 3000, 2000 тонно уһа түридэг хоёр эскортнэ корабль, 30 танк болон бусад зэбсэгүүдые захихаар хараална гээд «Иомиури» газетэ мэдээсэнэ.

Японой оборонын национальна управлени «газар-агаар», «агаар-агаар» түхэлэй залан шэглүүлдэг снарядуудые, уһан доогуур тамардаг онгосонуудтай тэмсэхэ самолёдуудые зохёохо хүдэлмэри түргэдүүлхээр хараална.

Аха дүүгэй хани барисаанай эли тодо гэршэ

БЕРЛИН, (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихтын гүрэн түрын хэрэгээр Советскэ Союзда аяншалжа байһанда ГДР-эй газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна. Вальтер Ульбрихтые Москвада угаа хани халуунаар угтаа гээд хэблэл онсолон тэмдэглэнэ. Хүндэтэ айлшаниие Внуковска аэродром дээрэ угталга тухай, Н. С. Хрущевтой, Л. И. Брежневтэй тэрэнэй хөөрэлдэһэн тухай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд томо гаршагуудтайгаар толилно. Кремль соо болоһон обед дээрэ Н. С. Хрущевой болон В. Ульбрихтын хэлэһэн үгэнүүд мүн лэ толилогдоо.

Советскэ Союзда Вальтер Ульбрихтын аяншалга, тэрэнние совет хүнүүдэй хани халуунаар угталга Германиин Демократическа Республика болон Советскэ Союзай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаанай шэнэ эли тодо гэршэ болоно гэжэ хэблэл нэгэн һаналтайгаар сэгнэнэ. Советскэ Союзда Вальтер Ульбрихтын аяншалга ГДР-эй болон СССР-эй хоорондохи аха дүүгэй харилсаа холбооe саашадань хүгжөөлгэдэ, Европодохи эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалха гээд газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

АФРИКАНЕЦУУДАЙ ЭЭЛЖЭЭН ЕРЭХЭЛ БАЙХА!

Урда Африкаһаа ерэһэн бэшэг

Үглөөгүүр эртэ... Хэдэн зуун резерваци (хүсөөр нүүлгэгдэдэг газар), баалалтын хүдэлмэри хүүлдэг лагерьнууд болон геттонүүдтэ дохёо татахань дуулдаад, гартаа минаа бариһан, ташаадаа ташуур буунуудые зүүһэн сагдаанар хүдэлмэридэ хүнүүдые намнана.

Африканецуудай хамаг эрхыень хаһажа, тэдэниие богоолнууд болгохын тула Урда-Африкын республикын правительство хаба шадал соогоо аашална. Энэ оронийе засаглан зонхилжо байдаг расистнуудай дороможолго, хүсэрхэлгые тооложо барахаар бэшэ юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө «эрхэ ба хүндэ ямбые» хёрхоор хамгаална. Үл залгахын тэдысэ өөдэгүй түлөөһэ абадаг хэдэн миллион африканецуудай хүзүүн дээрэ һуугаад, хогшол баялигаа арьбадхажа байдагынь элитэ.

Энэ ороной экономикын бүхы һалбаринуудта үндэһэ яһа, үнгэ зүһэ баримталха ябадал дэлгэрэнхэй. «Сагаан шарайтанай», «хара шарайтанай» хэхэ ажал хууляар тодорхойлогдон хубаарилагданхай байдаг. Африканецууд хүндэ хүшэр, олзо багатай, доромжолхоор ажал хэхэ ёһотой гэдэг зэрлиг туримые тэндэхи правительство шууд бэелүүлхэ зорилго табинхай гэжэ Урда-Африкын республикын ажалай министр мэдүүлбэ.

Африкан зониие хайра гамгүйгөөр мүлжэгшэ багахан бүлэг расистнууд угаа ехэ олзо барышада хүртэдэг байна. Сагаан шарайтан, африкан хүнүүд адли ажал хэбэшье, тад ондоо түлөөһэ абадаг байха юм. Жэшээнь, африкан шахтёр эгээн хүндэ хүдэлмэри хэбэшье, европеецһээ 10—15 дахин бага салин түлөөһэ абана.

Ажалай талаар газаашалагдахаһаа гадна, африкан хүнүүд өөһэдын дураар иишэ тиишээ ябаха, нүүхэ эрхээ хаһагданхай. Расистнууд элдэб янзын хэрзэгы зэрлиг хэмжээ абажа, оронoй газар дайдын 87 процент болохо «Сагаан район» гэдэгүүдтэхи сагаан шарайтанай тооe африкан хүнүүдһээ үсөөн байлгахагүй гэжэ али болохоор [illegible]. Тиин тэһээ африкан [illegible] тоо орон доторхи бүхы [illegible] 0 гаран процентнь болодог ха юм.

Расистнууд үндэһэ яһанай илгаа гаргалгаая үнгэргэн хэтэрүүлжэ, нацис Германиин бүдүүлиг муухай ёһо гуримуудые дууряаһан «банту тухай хуулида» заһабари оруулха гэһэн ЮАР-ай парламентын шиидхэбэри гараа. Тэрэнь резервацинуудта хаагдаһан 7 миллион үлүүтэй африкан хүнүүдые засаг баригшадай дура хүсэлөөр хайшаашье абаашагдажа байха, тэр байрагүй богоолнууд болгоно. Африканецуудай хайшa яашаа нүүхэ, ябахыень хинажа хаража байха олон биржэнүүд байгуулагдана. Олонхи городуудта имагта «сагаан» хүнүүд һуурижаха, харин африканецууд городуудые тойроод байдаг геттонуудта сүлэгдэхэ болоно. Африканецуудай үхибүүд үгытэй ядуу байдалтай зоной байха резервацинуудта сүлэгдэжэ болохо. Хэрбээ тэдэнэй эсэгэнь бүлынхидөө эрьежэ айлшалбал, гэдэргээ бусаха эрхээ хаһагдаха болоно.

«Бандустан» гэдэг ёһотойл сүлэлгын лагерьнуудта хэдэ миллион хүн туугдажа оруулагдаад, һөөргөө гаража шадахаяа болинхой.

Гэхэ зуура, ямаршье хатуу, зэрлиг хэмжээнүүдээр африкан арадые номгоохон даража шадахагүйнь элитэ. Ээлжээн түрэ ерэхэ, эрьехэ наран гарахал байха.

Дж. ГАРДНЕР,
(АПН).

Иоганнесбург.

Демокрадууд нэгэдэжэ амжалта туйлаба

ПАРИЖ, июниин 1. ТАСС-ай корр. В. Сысоева ингэжэ дамжуулна: Мерт болон Мозель департаментын (Зүүн Франци) промышленна Лонгви городто демокрадууд ехэ амжалта туйлаба. Эндэ болоһон парламентска һунгалтын хоёрдохи турта ФКП-гай ЦК-гай гэшүүндэ кандидат Луи Дюпон илалта туйлаба. Дюпоной түлөө 17.751 хүн дүүгаа үгэһэн, харин ЮНР партиин кандидат («Шэнэ республикые хамгаалха союз») Шарль Грейнын түлөө 14.675 хүн дүүгаа үгөө. ЮНР-эй гэшүүн Жозеф Ну гэгшын (металлургическа монополинуудай түлөөлэгшэ) депутатска мандадһаа арсаһанһаань уламжалан нэмэлтэ һунгалта үнгэргэгдэһэн байгаа.

Һунгалтын нэгэдэхи тур болоходо, кандидадуудай нэгэнииньшье хахадһаа үлүү дуу абажа шадаагүй. Үсэгэлдэр хоёрдохи тур үнгэргэгдөө. Хоёрдохи турай үнгэргэгдэхэдэ социалистнууд, радикалнууд, демократическа организацинуудай бусад гэшүүд коммунистнуудтай хамта дүүгаа үгэһэн байна.

Хорото этэгээдүүдэй ааша

АЛЖИР, июниин 2. (ТАСС). Республикын президент Бен Беллын байдаг газарай үүдэндэ харуулда зогсожо байһан национальна ротын хоёр солдадые хорото зорилготой этэгээдүүд шархатуулаа гээд «Пепль» газетэ мэдээсэнэ. Алжирай социализмда дабшажа байһан замда һаад ушаруулха гэһэн революцида эсэргүү этэгээдүүдэй бүхы һэдэлгэнүүдынь буруу һүрэхэ гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

НАТО Эгейскэ далайда маневрнуудые хэнэ

АНКАРА, июниин 1. (ТАСС). Турци, США-гай болон Англиин далайн-сэрэгүүдэй корабльнуудай хамтын маневрнууд июнийн 2—? да Эгейскэ далайда үнгэргэгдэхэ юм гээд Турциин оборонын министерство мэдүүлбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

ГАЗЕТЫН МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Рес[публи]кын хүдөө ажахын про[дукци]нуудые абаха, бэлэдхэхэ ми[нис]терствэдэ гэһэн гаршаг [...] «Хүдэриин, Ториин совхо[з]дай, Ранжуровай нэрэмжэтэ [...] хозой мал адуулгашадай тү[...] дүй дүршэлые нэбтэрүүлх[э ту]хай» материал хэблэгдэбэ. [...] най үе—мал таргалуулха [...] луун хаһа» гэһэн гаршагтай[...] Захааминай аймагай «Побе[...] колхозой түрүүлэгшэ Г. Ц[...] повэй бэшэг; Пропашной у[...] малнуудые харууһалха хүд[...] риин ябаса тухай мэдээн т[...] баритайгаар эндэ толилог[доо]. Мүн Вальтер Ульбрихтын У[...] лай машина бүтээгшэдтэ [...] шалалга тухай мэдээсэл бү[...]

Хоёрдохи хуудаһанда: «[Эко]номикын талаар хаража ү[...] дэ» гэһэн рубрика доро ВО[...] ай областной соведэй түрүү[...] шэ Н. Мальцевай «Һаад түб[...] болодоггүй һаань...» гэһэн; Ни[...] гын туршалгын станциин ах[...] ша эрдэмтэ хүдэлмэрил[...] Е. Ринчиновэй «Гахайн м[...] най өөрынь үнэ хямдаруу[...]» гэһэн статья, ургамалнуу[...] хамгаалха химиин бодосуу[...] хай профессор Н. Н. Ме[...] ковэй хөөрөөн, «Түрэл оро[...] торнай» гэһэн гаршаг доро [...] сад материалнууд болон т[...] гууд эндэ ниитэлэгдэбэ.

Гурбадахи нюурта: «Мүр[...] хүтэлбэрилхэдэ уран шадаб[...] хэрэгтэй» гэһэн гаршагтай [...] облпрофсоведэй таһагые да[...] Р. Деренченкын статья; үнгэр[...] долоон хоногой туршада ре[...] цида ороһон бэшэгүүд ту[...] мэдээн мүн хүдэлмэришэн[...] дөө бэшэгшэдэй бэшэгүүд [...] толилогдоо.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: с[...] тын мүрысөөнүүд тухай [...] мэдээсэлнүүд: уласхоорон[...] байдалаар телеграммануу[д ...] лэгдэбэ.

Шүүбэритэ нөөсэ[...]

Буряадай АССР-эй нөөсэлгын кассануудта хадагалагдажа байгаа нөөсөөр шүүбэритэ 43-дахи тираж байгша оной апрель һарада Каменск тосхондо болоһон байна.

Шүүбэритэ нөөсөөр мүнгэ хадагалагшад Улаан-Үдэдэ олон. Тэдэнэй дундаһаа ехэ шүүбэридэ тудаха аза талаантай хүнүүд үсөөн бэшэ байшоо. Жэшээнь, А. А. Попов 484 түхэриг, М. М. Виноградов — 241, А. В. Хребтов — 76, Н. Д. Ульева 87 түхэриг шүүбэд. Мария Михайловна Кондратьевада тиимэ талаан хоёрдохёо тудаба. Тэрэ 1963 ондо 87 түхэриг, энэ жэл 158 түхэриг шүүгээ. Энэ 43-дахи тиражаар Улаан-Үдын ажалшадта хамта дээрээ 3.400 гаран түхэриг түлэгдөө.

Нөөсэлгын кассанууд ажалшадһаа элдэб янзын нөөсэнүүдые абадаг гэхэдэ: эрилтээр, һаралтайгаар, [...] бэритэйгээр, тусхай хэлсэт[эйгээр] болон оршо гаршын тоосоот[ой] нөөгшэд мүнгэеэ хадагална. Ш[үүбэ]ритэ нөөсэһөө бэшээр бусад [нөөсэ]нүүдтэнь жэлэй олзын 2 гү, [...] процентнь түлэгдэдэг бай[на]. Шүүбэритэ нөөсөөр олзонь шү[үбэри] болгон түлэгдэнэ.

Областьнуудта болон авто[номно] республиканиуудта шүүбэритэ н[өөсэ] жэл бүхэнэй апрель, октябрь [һара]нуудта тираж үнгэргэгдэдэг. [...] дэ мянган счет бүхэнэй 25 шү[үбэри] наададаг байна.

Нөөсэлгын кассануудта шүү[бэри]тэйгээр мүнгэ хадагалагшад жа[л бүри] хэ тума улам олошорно. Мүнө[ө ...] сахан Улаан-Үдэ городто нөөс[элгын] кассануудта хамта 3.800 хүн [...] хадагална.

А. ПОЛОВНИКО[В]

Хизаар ороноо шэнжэлэгшын тэмдэглэ[...]

ШУНГАДАГ ШУБУУХАЙ

Борбилоогой шэнээн бэетэй борохон шубуун уһанай эрьеһээ ниидэшэхэ. Уһанда хүрэхэтэйгөө зэргэ шунгашана. Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада голой нүгөө эрье хүрөөд уһанһаа бултагад гэнэ. Тиихэдээ хорхой зуугаад гарана.

Энэ хадаа хунила харагшан. Тэрэ шубуун уһанда шэнгэхэдээ элдэб хорхой барижа эдинэ. Уһанда шунгахадаа оёороорнь түргэн ябадаг. Уһа үгсэхэдөөшье һаатадаггүй байха юм. Хунила харагшан үбэлэйшье сагта уһанда шунгажа оёорһоонь эдихэ юумэ абадаг.

ЯГ БАХА

Сэлэнгын арал тохойнууд соогуур хонгёо хоолойтой бишыхан баха амидардаг. Тэрэ баха үтэ хорхой, мухар бошхо зэргые барижа эдидэг байна. Энэ амитан модон өөдэ абирдаг, сонхын шэлдэ аһаажархихада тэрэниие дамжан өөдэ руугаа мүлхидэг байха юм.

Яг баха бусад бахада орходоо ямар илгаатайб гэхэдэ, үнгэ зүһээ хубилгажа байдаг. Ногоон дээрэ гарахадаа ногоон, б[...] һанай мүшэр дээрэ гарахад[аа бо]ро гү, али шара улаан. [...] дээрэ ябахадаа шара зүһэт[эй бо]лодог байна. Хэрбээ улаан [...] һан дээрэ табихада улай[...] халдаг.

ЗЭРЛИГ УРГАМАЛ

Дооро, намаг газарта [...] аад, улаабтар түхэреэн наб[шa]тай ургамалые харахат. На[бшань] унжалданги юумэндэ нял[даг]тай шэнгэн байдаг.

Тэрэ шэнгэн шүүһэниинь [...] хой шумуулда хоротой юм. [...] һа батагана гү, али ондоо [...] амитанай набша дээрэнь [...] лаар набшын барбагар уһ[...] гаржа, шэнгэн зүйлынь тэр[...] нялдан барисалдадаг. Тэрэ [...] гэн зүйлынь хорхой шум[...] белогто бодосто хайлан, ург[амал] даа тэжээл үгэдэг байха юм. [...] хоноод байхада тэдэ хорхо[й шу]муулнууд үмхиржэ үлт[...] һалхинда үлеэгдэн хиидэдэг. [...] хэдэ набшын барбагар уһэн [...] хяад һэргэдэг байна.

О. БЕРЕЗК[...]

Шатар. Дэлхэйн бэр[...] шатаршадай мүрысөөндэ

АМСТЕРДАМ, майн 31. (ТАСС). Юһэдэхи наадаанай хойшолуулагдаһан партинуудые наадажа дүүргэхэдэ, нэгэшье шүүгдээгүй ябаһан, Югославиин бэрхэ шатаршан С. Глигорич СССР-эй чемпион Л. Штейндэ 55-дахи ябадалдаа шүүгдэһэнээ мэдэрбэ.

Хойшолуулагдаһан партинуудаа наадангүйгөөр Б. Бергер (Австрали) К. Даргада (ФРГ) шүүгдэһэнээ мэдэрбэ. Г. Трингов (Болгари) П. Бенкэтэй (США), Б. Ивков (Югослави) Л. Эванстэй (США) тэнсээ.

Наадаанда түрүүлжэ ябаһан Б. Ларсенай (Дани) Л. Лендьельтэй (Венгри) наадажа байһан парти долоон часай турша соо шангаар тэмсэһэнэйнгээ һүүлдэ дахинаа хойшолуулагдаа. Энэ партиие саашанъ наадажа, Даниин [гро]смейстер нүгөөдэеэ гоёхоноор [шүү]гээ.

В. Смыслов мүн лэ шал[...] Дэлхэйн чемпион байһан В. С[мыс]лов Л. Портиштой наадаһан [пар]тяа (Венгри) шүүжэ шадаа.

Мүнөө наадаанда хабаадаг[шад]имэ очкотой болоод байна [...]

В. Ларсен—7,5 очко, Д. Б[рон]тейн, Б. Ивков (Югослави), С. [Ре]шевский (США)—6,5, В. Смы[слов,] Б. Спасский, М. Таль-6, С. Г[лиго]рич—5,5, К. Дарга (СРГ), Л. [Лен]дьел, Л. Портиш—5», О. К[...] нес, Л. Штейн болон Л. Эв[анс] 4,5 очкотойнууд болонхой.

Редактор
Ц. О. ОЧИРО[В]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни — 47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов идеологического — 24-74, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25 — 41, 38 30, информации — 32 74 и переводов — 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00130. Зак. № 196.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1964 оной июниин 3.